

Tiesu prakse un judikatūra par ceļu satiksmes vispārīgiem administratīviem aktiem

Tengizs Džibuti

*Rīgas Stradiņa universitātes doktorantūra,
studiju programma "Juridiskās zinātnes"*

Kopsavilkums

Rakstā ir apkopoti un analizēti Latvijas tiesu prakses un judikatūras materiāli ceļu satiksmes organizācijas un drošības jomā administratīvi tiesiskajā aspektā. Šī pētījuma kodols ir ceļa zīmes, luksofori, vertikālie un horizontālie ceļa apzīmējumi un citi satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi kā vispārīgie administratīvie akti tiesu spriedumos un lēmumos. Vispārīgo administratīvo aktu atzīšana Latvijā notikusi pakāpeniski: sākumā – tiesību doktrīnā, turpmāk – tiesu praksē un judikatūrā, visbeidzot – Administratīvā procesa likumā.

Atslēgvārdi: administratīvais process, vispārīgais administratīvais akts, ceļu satiksme, tiesu prakse un judikatūra.

Ievads

Vispārīgie administratīvie akti, kas Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanās brīdī Latvijā gandrīz nebija zināmi, ar laiku ieņēmuši savu vietu gan teorijā, gan praksē. Vispārīgo administratīvo aktu atzīšana Latvijā notikusi pakāpeniski: sākumā – tiesību doktrīnā [Vildbergs, Krasts, 2002; Paine, 2002; Briede, 2003; Nerets, 2008; Briede, 2009; Litvins, Aperāne, 2010], turpmāk – tiesu praksē un judikatūrā, visbeidzot – Administratīvā procesa likumā (70. panta pirmā daļa ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.10.2006. likumu; 1. panta trešā daļa, 80. panta pirmā daļa, 185. panta ceturtais daļas 9. punkts, 204. panta sestā daļa ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.12.2008. likumu).

Pēdējos gados ir parādījušies fragmentāri pētījumi par vispārīgiem administratīviem aktiem (kurus sauc arī par vispārīgiem rīkojumiem) un normatīviem administratīviem aktiem. Šajā rakstā pirmoreiz ir apkopoti Administratīvās rajona tiesas, Administratīvās apgabaltiesas un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta nolēmumi, kuros ir skarti vispārīgie administratīvie akti ceļu satiksmes jomā un interpretēti neskaidri administratīvo tiesību jautājumi. Tas palīdzēs nozares speciālistiem un ekspertiem, valsts amatpersonām un ceļu satiksmes dalībniekiem orientēties administratīvo tiesu praksē un judikatūrā šajā jomā.

Tiesu prakse un judikatūra pētīta šādos virzienos: ceļa zīmju un citu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu juridiskais statuss, to uzstādīšana atbilstoši Latvijas valsts standartiem, kontroles un pārbaudes pienākumi, nepārprotamas darbības noteikšana, izvietojuma tiesības un izdevēj-iestāde, spēkā stāšanās brīdis, apstrīdēšana un pārsūdzēšana, atzīšana par prettiesisku, atcelšana vai grozīšana utt.

Darba mērķis, materiāls un metodes

Lai apkopotu un sistematizētu tiesu praksi un judikatūru par vispārīgiem administratīviem aktiem ceļu satiksmē, tika pētīti un analizēti Latvijas administratīvo tiesu nolēmumi. Pētījumā autors izmantojis analītisko, sistēmisko, salīdzinošo un loģisko zinātniskās pētniecības metodes. Nozīmīga loma darbā ir analītiskajai un salīdzinošajai metodei, kuras tika izmantotas, pētot un vērtējot visus tiesu nolēmumus par ceļu satiksmes drošību. Loģiskā un sistēmiskā metode tika izmantota, lai izpētītu tiesu materiālu saturu un aplūkotu to no administratīvo tiesību puses.

Tiesu prakse un judikatūra ceļu satiksmes lietās

Gadījumi Latvijas tiesu praksē, kad ceļa zīmes nav bijušas uzstādītas atbilstoši Latvijas valsts standartam vai nav bijušas redzamas. Latvijas tiesu praksē ir bijuši gadījumi, kad tiesā pārsūdzēts vispārīgais administratīvais akts, un arī gadījumi, kad pārsūdzēts administratīvais akts, kas izdots saistībā ar vispārīgā administratīvā akta neievērošanu (ceļa zīmes nebija uzstādītas atbilstoši Latvijas valsts standartam vai nebija redzamas). Piemēram, kādā lietā¹ persona tika sodīta par transportlīdzekļa novietošanu 326. ceļa zīmes “Apstāties aizliegts” darbības zonā. Pieteicējs norādīja, ka pārkāpumu nav izdarījis, jo brīdī, kad transportlīdzeklis tika novietots stāvēšanai, ceļa zīme bija aizklāta ar melnu plēvi [Briede, 2009]. Tiesa, izvērtējot lietas materiālus, atbildīgo iestāžu un organizāciju paskaidrojumus, pārbaudot situācijas apstākļus un pierādījumus, pieteikumu noraidīja, atzīstot, ka minētajā laika posmā ceļa zīme nebija aizklāta un bija redzama.

Citā lietā² pieteicējs ir norādījis, ka pārkāpumu ir izdarījis, bet sevi neuzskata par vainīgu, jo objektīvi viņš nevarēja redzēt izvietoto ceļa zīmi, proti, viņam pa priekšu braucošā automašīna aizsedza skatu un traucēja pamanīt izvietoto 404. ceļa zīmi “Braukt taisni vai pa labi”. Līdz ar to tiesai bija jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā var konstatēt vienu no administratīvā pārkāpuma pazīmēm – personas vainu izdarītajā pārkāpumā. Pieteicējs ir norādījis, ka 404. ceļa zīme “Braukt taisni vai pa labi” nav bijusi izvietota atbilstoši Latvijas valsts standartam (turpmāk arī – LVS).

Pārbaudot minētos faktus, tiesa konstatēja, ka LVS 77-2:2002 “Ceļa zīmes” 2. daļā “Uzstādīšanas noteikumi” 3.1.15. punktā ir minēts, ka attālumam no zīmes apakšmalas līdz ceļa seguma virsmai, t. i., uzstādīšanas augstumam, apdzīvotās vietās ir jābūt no 2,0 līdz 4,0 metriem. Kā var redzēt no lietā iesniegtajām fotogrāfijām, uz šo zīmi nevar attiecināt LVS šajā punktā noteiktos izņēmumus. Turklāt šī ceļa zīme pēc tiesas ieskata nav veiksmīgi izvietota, tāpēc neatbilst LVS 3.1.3. punkta prasībām, proti, zīmes ir jāuzstāda tā, lai diennakts laikā to redzamības attālums būtu vismaz pusotrkārtīga atļautā braukšanas ātruma vērtība, kas izteikta metros (konkrētajā gadījumā – 50 km/h × 1,5 = 75 m). Lietai pievienotajās fotogrāfijās redzams, ka zīme ir izvietota ielas likumā, tādējādi tiesa var piekrist pieteicējam, ka no lielāka attāluma to ieraudzīt traucē kravas automašīnas vai autobusi, kas virzās pretējā braukšanas virzienā. Pieteicējs ir norādījis, ka par strīdus zīmi nav zinājis, jo tā ir tikusi uzstādīta nesen, un to nav redzējis, jo skatu esot aizsegusi cita automašīna.

Tiesa, ņemot vērā iepriekš konstatētos apstākļus, uzskatīja, ka nav pamata neticēt pieteicēja teiktajam. Tiesai ir radušās pamatotas šaubas par faktisko apstākļu atbilstošu atspoguļojumu policijas lēmumā. Policija nav iesniegusi pārliecinošus pierādījumus, kas apstiprinātu pieteicēja vainu. Pārkāpuma fakts bija konstatēts, bet 404. ceļa zīmes “Braukt taisni vai pa labi” izvietojums neatbilda LVS.

Ceļa zīmes ir pieskaitāmas administratīvajiem aktiem, tiklīdz tās iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku [Briede, 2003]. Ņemot vērā, ka administratīvais akts, ar kuru pie administratīvās atbildības ir saukts pieteicējs, ir balstīts uz cita administratīvā akta – ceļa zīmes – pamata, tiesa uzskatīja, ka

¹ Administratīvās apgabaltiesas 2008. gada 8. oktobra spriedums lietā Nr. A42417706, lietvedības Nr. 143/AA43-1128-08/3, stājies spēkā 2009. gada 20. janvārī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2008/10_2008/08_10_2008/AL_0810_apg_AA-43-1128-08_3.pdf (sk. 02.05.2011.).

² Administratīvās rajona tiesas 2008. gada 21. maija spiedums lietā Nr. A42377806, lietvedības Nr. A0249-08/12, stājies spēkā 2008. gada 11. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2008/05_2008/21_05_2008/AL_2105_raj_A-0249-08_12.pdf (sk. 02.05.2011.).

policijas darbiniekiem pirms personai nelabvēlīga administratīva akta pieņemšanas bija jāpārbauda, vai administratīvais akts – 404. ceļa zīme “Braukt taisni vai pa labi” ir izvietota atbilstoši LVS prasībām, proti, vai tā ir tiesiska. Nav iespējams izdot tiesisku administratīvu aktu, ja tas ir balstīts uz citu likumam neatbilstošu administratīvo aktu. Arī šī apsvēruma dēļ tiesa uzskatīja, ka policijas pieņemtais pieteicējam nelabvēlīgais lēmums ir jāatceļ.

Tiesa atzina, ka ceļu zīmju izvietošana nav policijas kompetencē, turklāt valstī nepamatoti pastāv sistēma, kurā VSIA “Latvijas standarts” (šobrīd – SIA “Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” Standartizācijas birojs), it kā balstoties uz autortiesību aizsardzību, standartus, tostarp tos, kas attiecas uz ceļa zīmēm, to izvietošānu un uzstādīšanu izplata tikai par samaksu. Tiesa pieļāva, ka policijas iestādes nav informētas par šādu standartu pastāvēšanu. Tomēr tiesa uzskatīja, ka policijas iestādēm, pirms tiek saukta persona pie administratīvās atbildības, būtu jāpārbauda ceļa zīmju izvietojuma tiesiskums. Pretējā gadījumā personas sodīšanai nav pamata un tādējādi nevar sasniegt leģitīmu mērķi. Ja tiek uzstādīta jauna ceļa zīme, tās uzstādītājam būtu jā rūpējas par pirmszīmes izvietošānu, kas norādītu uz jaunas zīmes izvietošānu, savukārt policijai kā iestādei, kas uzrauga ceļa zīmju ievērošanu, būtu jāsniedz attiecīgi priekšlikumi zīmju izvietotājam.

Pārbaudot iespējamo pieteicēja vainu izdarītajā pārkāpumā – 404. ceļa zīmes “Braukt taisni vai pa labi” prasību neievērošanā, tiesa deva priekšroku pieteicēja sniegtajiem argumentiem un atcēla policijas lēmumu.

Līdzīgos apstākļos tiesa pieteikumu noraidīja.³ Pieteicējs bija pārpratis ceļa zīmes darbības zonu, bet Administratīvā rajona tiesa, balstoties uz judikatūru, secinājusi, ka ceļa zīmes uzstādīšana vispirms ir tieši ceļa pārvaldītāja lēmums, savukārt VAS “Latvijas Valsts ceļi” ir kompetentā iestāde, kura saskaņo un uzrauga ceļa zīmju izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu. Ņemot vērā minēto, tiesa nolēma, ka pretenzijas par ceļa zīmes nepareizu uzstādīšanu ir izsakāmas, vērstoties iestādē, kuras kompetencē ir satiksmes organizācijas un tās tehnisko līdzekļu izvietojuma atbilstības uzraudzīšana Latvijā obligāti piemērojamo standartu un citu normatīvu prasībām, vai vērstoties tieši pret ceļa pārvaldītāju, ja persona uzskata, ka viņas tiesību aizskārums un zaudējumi radušies tiesību normām neatbilstoši uzstādītas ceļa zīmes dēļ.

Savukārt policijai, t. i., iestādei, kurai saskaņā ar Ceļu satiksmes noteikumu 7. punktā noteikto ir pienākums regulēt un uzraudzīt ceļu satiksmi, kamēr ceļa zīme – vispārējais administratīvais akts – nav atzīts par prettiesisku vai atcelts, konstatējot pārkāpumu, nav pamata uz to nereaģēt.

Autors, salīdzinot divas iepriekš analizētās lietas, uzskata, ka vismaz tajos gadījumos, kad transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt inkriminētajam administratīvajam pārkāpumam, apstrīd vai pārsūdz pieņemto lēmumu, policijai obligāti jāizvērtē lietas saiknē esošā vispārējā administratīvā akta – ceļa zīmes – tiesiskums, tostarp atbilstība LVS un uzstādīšanas likumība. Šī tēze izriet no valsts pārvaldes un administratīvā procesa vispārējo tiesību principiem, lietvedības uzdevumiem administratīvo pārkāpumu lietās, kā arī atbilstošajiem normatīvajiem aktiem.

Ceļu satiksmes likuma 4. panta ceturrtā daļa nosaka, ka Valsts policija saskaņā ar likumu “Par policiju” nodrošina kārtību uz ceļiem, regulē transportlīdzekļu un gājēju kustību, veic satiksmes uzraudzību, kontrolē ceļu stāvokli, kā arī satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu un transportlīdzekļu tehnisko stāvokli. Savukārt likuma “Par policiju” 10. panta pirmā daļa paredz, ka policijas uzdevumos ir ne tikai atklāt administratīvos pārkāpumus, noskaidrot vainīgos, sastādīt protokolus un izskatīt lietas par šiem pārkāpumiem, piemērojot sodus, bet arī pildīt vairākas citas nozīmīgas funkcijas: atklāt noziedzīgu nodarījumu un administratīvo pārkāpumu cēloņus un to veicinošos apstākļus, veikt pasākumus to novēršanai; piedalīties personu tiesiskajā audzināšanā; veikt satiksmes līdzekļu uzraudzību u. c. preventīvas darbības. Arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 237. pants, kurš iezīmē lietvedības uzdevumus administratīvo pārkāpumu lietās, prasa noskaidrot cēloņus un apstākļus, kas veicina

³ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 13. aprīļa spiedums lietā Nr. A420676710, lietvedības Nr. A42-02777-11/37, stājies spēkā 2011. gada 6. maijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/04_2011/13_04_2011/AL_1304_raj_A-02777-11_37.pdf (sk. 07.05.2011.).

administratīvo pārkāpumu izdarīšanu, savukārt 278. pantā detalizēti izklāstīts iestādes pienākuma izpildes mehānisms: institūcija (amatpersona), kas izskata lietu, konstatējot administratīvo pārkāpumu izdarīšanas cēloņus un veicinošos apstākļus, iesniedz attiecīgiem komersantiem, iestādēm, organizācijām un amatpersonām priekšlikumus par nepieciešamību veikt pasākumus šo cēloņu un apstākļu novēršanai, bet minētajām organizācijām un personām ir pienākums mēneša laikā no priekšlikuma saņemšanas dienas paziņot par veiktajiem pasākumiem institūcijai (amatpersonai), kas priekšlikumu iesniegusi.

Tādā pašā situācijā,⁴ kad automašīna novietota stāvēšanai autobusu stāvvietā, bet ceļa zīmes nebija veiksmīgi izvietotas, tiesa uzskatīja, ka atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu 307. punktam satiksmes organizētājam paredzēts lietot papildzīmes, tādējādi nosakot vai precizējot konkrētās zīmes darbību. Taču šajā vietā minētā papildzīme nav tikusi izmantota, tādējādi satiksmes dalībniekiem neradot skaidru priekšstatu par 532. zīmes "Stāvvietā" darbības zonu. Turklāt situācijās, kad ceļu satiksmes regulējums nav skaidrs, Ceļu satiksmes noteikumu 307.26. apakšpunkts paredz lietot 842. papildzīmi "Pārējā papildinformācija", kurā norāda informāciju, ko nesatur pārējās papildzīmes. Arī šāda papildzīme konkrētajā gadījumā nav lietota kopā ar 532. zīmi "Stāvvietā".

Tiesa atzina, ka ceļu satiksmes regulējums konkrētajā situācijā nedeva pamatu uzskatīt, ka automašīna bija novietota stāvēšanai 532. zīmes "Stāvvietā" ar 816. papildzīmi "Transportlīdzekļa veids" (autobuss) darbības zonā. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 5. pantam administratīvajā procesā, it īpaši pieņemot lēmumu pēc būtības, iestāde un tiesa saskaņā ar piemērojamām tiesību normām veicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Tas nozīmē, ka tiesas konstatētais neskaidrais ceļa zīmju izvietojums transportlīdzekļa stāvēšanas vietā ir atzīstams par apstākli, kad tiesai ir pamats izšķirties par labu indivīdam. Kaut arī tiesa atzina par loģisku atbildētāja pārstāvja tiesas sēdē norādīto, ka pasažieru autobusu stāvvietā radīta, lai apkalpotu pasažieru ostu ielas otrajā pusē, tomēr minētais neatbilstoši satiksmes organizētāju no pienākuma izvietot ceļa zīmes skaidri – tā, lai visiem satiksmes dalībniekiem vienādi būtu saprotama to būtība. Policijas lēmums tika atcelts.

Turpretī citā procesā⁵ par stāvēšanu tajā pašā stāvvietā tādos pašos apstākļos tiesa motivēja: ievērojot to, ka ceļa zīmes ir īpaša veida administratīvie akti, kas ietver vispārēju rīkojumu, no izvietoto zīmju kombinācijas nepārprotami ir saprotams, ka stāvvietā ir paredzēta tikai un vienīgi autobusiem. Tādējādi tiesa nolēma pieteikumu noraidīt.

Šie divi iepriekšminētie pretrunīgie piemēri uzskatāmi parāda dažādas interpretācijas iespējas, kas uz ceļa, kur transportlīdzekļu vadītājiem nav īpaši daudz laika lēmuma pieņemšanai, nav pieļaujams. Pēc vairāku administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas par šajā vietā pieļautajiem stāvēšanas noteikumu pārkāpumiem pašvaldība uzlaboja satiksmes organizāciju, izvietojot papildus ceļa zīmes, kas tagad skaidri nosaka autobusu stāvvietas robežas.

Kādā lietā⁶ policija sodīja autovadītāju par kreisā pagrieziena izdarīšanu, kā rezultātā tika pārkāptas 401. ceļa zīmes "Braukt taisni" prasības. Savukārt sūdzības iesniedzējs norādīja, ka 401. ceļa zīme "Braukt taisni" krustojumā nav pamanāma, jo tā nav izvietota atbilstoši LVS 77-2:2002, kur 3.1.3. punktā ir noteikts, ka zīmes jāuzstāda tā, lai diennakts gaišajā laikā to redzamības attālums būtu vismaz pusotrkārtīga atļautā braukšanas ātruma vērtība, izteikta metros, kas minētajā gadījumā ir 75 metri, kā arī fakts, ka tā atrodas aiz ielas malā augošajiem kokiem. Policija pierādīja, ka 401. ceļa zīme "Braukt taisni" bija labi redzama un nebija koku aizsegā. Transportlīdzekļa apturēšanas brīdī 401. ceļa zīme "Braukt taisni" nebija apsnigusi un bija redzama.

⁴ Administratīvās rajona tiesas 2010. gada 16. septembra spiedums lietā Nr. A42936009, lietvedības Nr. A00714-10/34, stājies spēkā 2010. gada 7. oktobrī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/09_2010/16_09_2010/AL_1609_raj_A-00714-10_34.pdf (sk. 02.05.2011.).

⁵ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 11. maija spiedums lietā Nr. A421004109, lietvedības Nr. 1-0149-11/13, stājies spēkā 2011. gada 1. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/05_2011/11_05_2011/AL_1105_raj_A-00149-11_13.pdf (sk. 31.05.2011.).

⁶ Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 14. septembra spiedums lietā Nr. A42685509, lietvedības Nr. A-6855-09/44, nav stājies spēkā, jo bija iesniegta apelācijas sūdzība // http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/09_2009/14_09_2009/AL_raj_140909_A-6855-09_44.pdf (sk. 02.05.2011.).

Tiesa, noraidot sūdzību, uzsvēra, ka atbilstoši LVS 77-2 3.1.3. punktam ceļa zīmes jāuzstāda tā, lai diennakts gaišajā laikā to redzamības attālumam būtu vismaz pusotrkārtīga atļautā braukšanas vērtība, izteikta metros. Tā kā pilsētā atļautais braukšanas ātrums ir 50 km/h, zīmes redzamības attālumam ir jābūt $50 \text{ km/h} \times 1,5 = 75 \text{ m}$. Tiesa uzskatīja: ja vien ceļa zīme ir uzstādīta atbilstoši standartam, prezumējams, ka autovadītājam ir nodrošināta iespēja to saskatīt. Tiesa papildus norādīja, ka ceļa zīme kā administratīvais akts ir apstrīdama atsevišķā procesā, proti, strīdus ceļa zīmes uzstādīšanas atbilstība minētajam standartam nav skatāma šīs lietas gaitā. Apelācijas instances tiesa pievienojusies⁷ šim pamatojumam, atzīstot to par pareizu un pilnībā pietiekamu.

No iepriekšminētās situācijas ir redzams, ka policija savlaicīgi noformēja materiālus un pareizi nostiprināja pierādījumus, pārbaudīja un pamatoti atspēkoja transportlīdzekļa vadītāja iebildumus, dodot tiesai iespēju vērtēt visus nozīmīgos argumentus lietā, kas arī tika izdarīts gan pirmajā, gan otrajā instancē. Policija administratīvajā procesā pierādīja, ka 401. ceļa zīme "Braukt taisni" pirmšķietami uzstādīta atbilstoši LVS. Taču tiesa īpaši uzsvēra, ka gadījumā, ja transportlīdzekļa vadītājs vēlas atsevišķi apstrīdēt pašu 401. ceļa zīmi "Braukt taisni", lai veiktu detalizētu un padziļinātu tiesas kontroli pār iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros, tas ir darāms atsevišķā procesā.

Kādā lietā⁸ bija sastādīts protokols-paziņojums par automašīnas novietošanu stāvēšanai 522. ceļa zīmes "Stāvēšanas aizlieguma zona" darbības zonā. Automašīnas īpašniece vērsusies administratīvajā tiesā ar vairākiem prasījumiem, tostarp policijas lēmuma atcelšanu un ceļa zīmes atzīšanu par spēkā neesošu. Ar tiesneses lēmumiem lietā atbildētājas (Rēzeknes pilsētas pašvaldības) pusē pieaicināta iestāde – Rēzeknes pilsētas domes Pašvaldības policijas pārvalde, kā arī atbildētājas (Latvijas Republikas) pusē pieaicināta iestāde – VAS "Latvijas Valsts ceļi" Latgales reģiona pārvaldes Rēzeknes nodaļa.

Administratīvā rajona tiesa pieteikumu daļā par policijas lēmuma atcelšanu netika skatījusi, jo nokavēts termiņš administratīvā akta apstrīdēšanai, bet daļā par 522. ceļa zīmes "Stāvēšanas aizlieguma zona" ar 842. papildzīmi "Pārējā papildinformācija" ar tekstu "Izņemot ar atļaujām Nr. 724" atzīšanu par spēkā neesošu noraidījusi, jo tā piekrit Senāta judikatūrai, ka ceļa zīmes ir īpaša veida administratīvie akti, kas ietver vispārēju rīkojumu, un pārliecinājās, ka zīmju uzstādīšana ir saskaņota ar VAS "Latvijas Valsts ceļi" Latgales reģiona pārvaldes Rēzeknes nodaļu un atbilst LVS 77.

Tiesības uzstādīt ceļa zīmes. Lēmumu pārsūdzēšana. Uzmanības vērtā ir lieta par tiesībām uzstādīt ceļa zīmes. Tajā tika aplūkots lēmums par ceļa zīmes uzstādīšanu, kā arī tiesas kompetence šāda lēmuma pārsūdzēšanā.

Pašvaldības dome, izskatot trešo personu iesniegumu, pieņēma lēmumu "Par ceļa zīmes Nr. 314 "Garuma ierobežojums" (8 m gabarītu ierobežojums) uzstādīšanu", ar kuru uzdeva savai Pakalpojumu nodaļai uzstādīt ceļa zīmi Nr. 314 "Garuma ierobežojums" (8 m gabarītu ierobežojums) pie servitūta ceļa, ievērojot valstī noteiktos ceļa zīmju uzstādīšanas noteikumus, jo ikreiz, kad pagalmā iebrauc smagās automašīnas, tiek nodarīti bojājumi trešo personu mantai (mājas jumta segums un sienu apšuvums, palīgēku jumta segums un jumta konstrukcijas). Šo lēmumu pieteicējas pārsūdzēja Administratīvajā tiesā.

Par labu pieteicējam piederošajam īpašumam bija noteikts reālservitūts trešo personu nekustamajam īpašumam. Pieteicēju nekustamajā īpašumā ir izvietots tirdzniecības objekts. Pieteicējas norāda, ka transporta līdzekļu gabarītus (garumu) ierobežojošas zīmes uzstādīšana liedz viņu īpašumam, par labu kuram nodibināts reālservitūts, piekļūt preču piegādes un atkritumu izvešanas transportam, tāpēc šāds ierobežojums ir nesamērīgs.

⁷ Administratīvās apgabaltiesas 2010. gada 20. augusta spiedums lietā Nr. A42685509, lietvedības Nr. 143/AA43-0932-10/15, stājies spēkā 2010. gada 20. augustā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/08_2010/20_08_2010/AL_2008_apg_AA43-0932-10_15.pdf (sk. 02.05.2011.).

⁸ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 24. marta spiedums lietā Nr. A42602408, lietvedības Nr. A02909-11/40, nav stājies spēkā, jo iesniegta apelācijas sūdzība // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/03_2011/24_03_2011/AL_2403_raj_A-02909-11_40.pdf (sk. 07.05.2011.).

Administratīvā rajona tiesa noraidīja⁹ pieteikumu, un Administratīvā apgabaltiesa pievienojusies¹⁰ pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, atzīstot, ka no secinātā nepārprotami redzams, ka atbildētājs pārsūdzēto lēmumu ir pieņēmis, lai aizsargātu privātpersonas tiesības un intereses, precīzāk, aizsargātu trešo personu īpašumu no bojāšanas.

Atbildētājs, pieņemot šo lēmumu, ir darbojies atbilstoši savai kompetencei, ir ievērojis Ceļu satiksmes likuma 38. panta otrajā daļā izvirzīto prasību par rīcības saskaņošanu ar VAS "Latvijas Valsts ceļi" un vadījies no eksperta – sertificēta satiksmes ceļu inženiera – atzinumā minētā.

Tiesa norādīja, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103. pantam, pārbaudot administratīvā akta tiesiskumu, jānoskaidro lietas apstākļi un jādod tiem juridisks vērtējums, tostarp jāpārbauda, vai administratīvais akts atbilst šī likuma noteikumiem un citiem normatīvajiem aktiem. No šīs tiesību normas izriet tiesas pienākums pārbaudīt to apstākļu esamību, ar kuriem pamatots rīkojums. Līdz ar to tiesai ir jāvērtē pierādījumi, ar kuriem nodibināti fakti, uz kuriem balstīts pieņemtais rīkojums. No iepriekš minētā izriet, ka tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes (atbildētāja) darbības tiesiskumu, nevis atbildētāja vietā izvērtēt, vai pašvaldības administratīvajā teritorijā esoša fizisku personu īpašuma aizsardzībai ir nepieciešams izvietot ceļa zīmes, nosakot šo ceļa zīmju saturu (gabarītu ierobežojumu), vai šādu ceļa zīmju izvietojums nav nepieciešams. Ja tiesa pašvaldības vietā izdarītu šāda veida vērtējumu, tā pārkāptu savas pilnvaras un faktiski funkcionāli iekļautos valsts pārvaldē, un kļūtu par augstāku valsts pārvaldes iestādi. Tādēļ strīdus gadījumā tiesai būtu jāpārbauda tikai tas, vai lēmums atbilst Administratīvā procesa likuma un citām tiesību normām.

Pašvaldībai ir dota rīcības brīvība – izdot vai neizdot administratīvo aktu par ceļa zīmju izvietojumu, un, to pieņemot, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 65. panta otrajai daļai tai jāapsver administratīvā akta izdošanas lietderība. Lai tiesa varētu apmierināt prasījumu par pienākuma uzlikšanu pašvaldībai pieņemt lēmumu par ceļa zīmes izvietojumu un saturu (vai ceļa zīmes izvietojuma nepieciešamības neesamību), tiesai būtu jāapsver pašvaldības vietā šāda lēmuma izdošanas lietderība. Tikai gadījumā, ja tiesa, izvērtējot izdošanas izvēles administratīvā akta izdošanu un izdarot visus nepieciešamos apsvērumus, secinātu, ka konkrētā situācijā tiesisks var būt tikai lēmums par pārsūdzētā administratīvā akta atcelšanu, proti, lietderības apsvērumu reducēšana līdz nullei, tiesa būtu tiesīga pieņemt lēmumu pašvaldības vietā. Lai nonāktu pie secinājuma, ka iestādes rīcības brīvība ir reducējama līdz nullei, ir jāpastāv personas tiesību būtiskam traucējumam vai apdraudējumam.

Tiesa, ņemot vērā nodibināto reālservitūtu, vietas izvietojumu dabā, pieteicējam piederošā nekustamā īpašuma izmantošanas veidu un uzstādīto ceļa zīmi, nekonstatēja būtisku pieteicēju tiesību aizskārumu vai apdraudējumu. Pieteicējam joprojām ir visas iespējas izmantot nodibināto reālservitūtu un tādējādi turpināt iecerēto uzņēmējdarbību. Tiesa nekonstatēja, ka no kāda ārējā normatīvā aktā vai tiesību principa izrietētu pieteicēju tiesības savas komercdarbības nodrošināšanai izmantot tieši viņu izvēlēta garuma kravas transporta līdzekļus. Tiesai nav šaubu, ka ir liels skaits transporta līdzekļu kravas pārvadāšanai, kas spētu piegādāt kravas, ievērojot ceļa zīmes prasības. Pieteicēju vēlme (slēdzot attiecīgus līgumus ar preču piegādātājiem), lai šīs darbības veiktu ar noteikta garuma transportu, nav atzīstama par viņas tiesību, kas kaut kādā veidā būtu aizsargājama. Ceļa zīmes uzstādīšana arī nekādā veidā neapdraud pieteicējus. Gluži pretēji, šāda ceļa zīme aizsargā citu personu mantu, un šāda mantas aizsardzība ir tiesība, kuru valsts ar normatīvajiem aktiem ir apņēmusies aizsargāt, jo tieši privātpersonas neaizskaramība ir viens no demokrātiskas valsts iekārtas pamatelementiem. Ievērojot norādīto, tiesa atzina, ka atbildētāja rīcības brīvība nav reducējama līdz nullei, nav konstatējams būtisks pieteicēju tiesību aizskārumus vai apdraudējums. Tādējādi tiesa nevar iestādes vietā pieņemt lēmumu un izdarīt atbilstošus lietderības apsvērumus.

⁹ Administratīvās rajona tiesas 2008. gada 4. aprīļa spriedums lietā Nr. A42510706, lietvedības Nr. A969-08/13, nav stājies spēkā, jo bija iesniegta apelācijas sūdzība // http://www.tiesas.lv/files/AL/2008/04_2008/04_04_2008/AL_0404_raj_A-0969-08_13.pdf (sk. 02.05.2011.).

¹⁰ Administratīvās apgabaltiesas 2009. gada 9. septembra spriedums lietā Nr. A42510706, lietvedības Nr. AA43-0601-09/19, stājies spēkā 2009. gada 10. oktobrī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/09_2009/09_09_2009/AL_apg_090909_AA43-0601-09_19.pdf (sk. 02.05.2011.).

Tiesa norādīja, ka jau šajā lietā pieņemtajā lēmumā par pagaidu noregulējumu ir atzīts, ka lēmums par ceļa zīmes izvietošanu ir plašas ietekmes administratīvais akts ar nenoteiktu (plašu) adresātu loku. Šī ceļa zīme ir saistoša jebkuram transporta līdzekļa vadītājam, kas vēlas vai kuram ir nepieciešamība iebraukt šajā teritorijā. Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka atbildētājam vispār bija iespējams noskaidrot visas personas, kuras šis akts varētu ietekmēt, un pieaicināt viņas šajā procesā. Nav apstrīdams, ka piekļuvi pieteicēju īpašumam ar kravām realizē, izmantojot servitūtu, tāpēc zīmes darbība viņas ietekmē. Tomēr šī ietekme ir atzīstama tikai par tādu, kas pieteicējam kā zīmes darbības jomā esoša servitūta izmantotājam dod iespēju pārliecināties par šīs zīmes izvietošanas tiesiskumu, nevis būt procesa dalībniecēm. Tādējādi tiesas skatījumā pieteicēju norādītais, ka viņas netika pieaicinātas lēmuma pieņemšanas procesā, nav atzīstams par atbildētāja pieļautu procesuālu pārkāpumu. Tiesa arī nekonstatēja cita veida procesuālos pārkāpumus vai neatbilstību materiālo tiesību normām – atbildētājs ir ievērojis administratīvās lietvedības noteikumus (iesniegumu izskatīšana, informācijas iegūšana, lēmuma saturs), lēmums ir pieņemts atbilstoši kompetencei un lietas apstākļiem (pašvaldība par satiksmes organizāciju savā administratīvajā teritorijā). Jautājuma noregulēšanā izmantoti likumā paredzētie līdzekļi un tie piemēroti atbilstoši likumdevēja paredzētajam to pielietošanas veidam un jēgai (ceļa zīme).

Administratīvā apgabaltiesa spriedumā papildus norādīja, ka jāņem vērā Civillikuma 1135. un 1139. panta nosacījumi, proti, katram, kam pieder servitūta tiesība, tā jāizlieto pēc iespējas saudzīgāk, proti, apgrūtinot īpašnieku tiesību tikai tādā apmērā, cik noteikti nepieciešams servitūta izlietošanai. Tiesa nodibina servitūtu vispār, bet nelemj par tā apjomu, proti, nelemj par satiksmes organizāciju un drošību, ja servitūts tiek izmantots transportlīdzekļu kustībai. No servitūta tiesības neizriet pieteicēju tiesības savas komercdarbības nodrošināšanai izmantot tieši viņu izvēlēta garuma kravas pārvadājošus transporta līdzekļus. Tā kā konkrētajā gadījumā servitūts tiek izmantots kā ceļš, tad par satiksmes organizāciju konkrētajā vietā ir tiesīga lemt pašvaldība. Tādējādi nav pamatots pieteicēju viedoklis, ka atbildētājs nebija tiesīgs noteikt ierobežojumus servitūta izmantošanai.

Jāpiebilst, ka minētajā lietā Administratīvā rajona tiesa kļūdaini atzina un Administratīvā apgabaltiesa pievienojusies šim viedoklim, ka tieši lēmums par ceļa zīmes uzstādīšanu ir izdošanas izveles plašas ietekmes administratīvais akts ar nenoteiktu (plašu) adresātu loku. Rīkojums uzstādīt kādu ceļa zīmi nav administratīvais akts, jo trūkst pazīmes "regulējums" [Paine, 2002], tādējādi lēmums par satiksmes organizācijas tehniskā līdzekļa uzstādīšanu (uzlikšanu) ir nevis administratīvais akts, bet gan viens no lēmumiem, kas tiek pieņemts sagatavošanas laikā pirms konkrētā administratīvā akta – satiksmes organizācijas tehniskā līdzekļa izdošanas, t. i., uzstādīšanas vai uzlikšanas, un kas pats par sevi nerada nekādas saistošas galīga rakstura tiesiskas sekas, proti, nedod ceļu satiksmes dalībniekiem nekādas tiesības un neuzliek nekādus pienākumus. Tādējādi šāds lēmums atzīstams par starplēmumu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izdošanas administratīvajā procesā un parasti administratīvajā lietā nevar būt par atsevišķu iesnieguma vai pieteikuma priekšmetu apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas stadijā.¹¹

Jautājuma par ceļa zīmju regulējumu un tiesisko paļāvību izskatīšana. Pārsūdzot policijas lēmumu, kādā lietā tika konstatēts, ka pieteicējs ir pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu 129.1. apakšpunktā noteiktās prasības, kuras paredz, ka apdzīvotās vietās atļauts apstāties un stāvēt arī ceļa kreisajā pusē iespējami vairāk pa kreisi uz nomales, bet, ja tās nav, – brauktuves malā vai tās paplašinājumos uz ceļiem ar vienu braukšanas joslu katrā virzienā, ja brauktuves vidū nav tramvaja sliežu ceļa klātnes.

Tiesa atzina,¹² ka gadījumā, ja ielas kreisajā pusē ir izvietota transportlīdzekļu stāvvietā, par kuras esamību transportlīdzekļa vadītājs ir informēts ar speciāli šajā vietā izvietotu ceļa zīmi, tad transportlīdzekļa vadītāju nevar saukt pie administratīvās atbildības par transportlīdzekļa novietošanu šajā stāvvietā saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu, jo faktiski šādos gadījumos autovadītājs tiek sodīts par to, ka novietojis transportlīdzekli stāvvietā, kas apzīmēta ar attiecīgo ceļa zīmi

¹¹ Salīdzinājumam sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 22. jūnija spriedumu lietā Nr. SKA-255 // <http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad220606.doc> (sk. 02.05.2011.).

¹² Administratīvās rajona tiesas 2008. gada 9. oktobra spiedums lietā Nr. A42589206, lietvedības Nr. A 1680-08/5, stājies spēkā 2008. gada 30. oktobrī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2008/10_2008/09_10_2008/AL_0910_raj_A-1680-08_5.pdf (sk. 02.05.2011.).

[konkrētajā gadījumā 532. ceļa zīmi “Stāvvietā” un 825. papildzīmi “Transportlīdzekļa novietojuma veids stāvvietā”]. Kā atzīts administratīvo tiesu judikatūrā, ceļa zīme uzskatāma par administratīvo aktu, kas satur obligātu ceļa satiksmes regulējumu. Tāpēc autovadītājam, kas piedalās ceļu satiksmē, ceļa zīmes ir obligāti jāievēro, savukārt, ja autovadītājs vadās no ceļa zīmē noteiktā regulējuma, tad viņam rodas tiesiskā palāvība, ka viņš netiks saukts pie administratīvās atbildības par to, ka viņš ievēro ceļa zīmē noteikto. Tiesa atcēla policijas lēmumu.

Ļoti līdzīgā lietā Administratīvā apgabaltiesa atzina¹³ pieteikumu par pamatotu un apmierināmu un atcēla policijas lēmumu, norādot, ka attiecībā uz vienu un to pašu gadījumu nevar būt divi pretēji regulējumi – atļauts stāvēt, bet vienlaikus aizliegts stāvēt. Apgabaltiesa secināja, ka konkrētajā gadījumā nav piemērojams Ceļu satiksmes noteikumu 129.1. apakšpunkts, kas regulē transportlīdzekļu stāvēšanu gadījumos, kad to nenoteic citas ceļa zīmes. Šis apakšpunkts varētu tikt piemērots tikai gadījumos, ja ceļu satiksmi neregulētu citas ceļa zīmes. Apgabaltiesa atzina, ka gadījumā, ja speciāli ir novietota ceļu satiksmes zīme, kas atļauj novietot transportlīdzekli, tad šī zīme darbojas kā administratīvs akts un tā nav jāinterpretē sistēmiski kopā ar Ceļu satiksmes noteikumu 129.1. apakšpunktu.

Tiesu prakse gadījumos, kad ir pārkāpta ceļa zīmju izvietošanas procesuālā kārtība vai persona uzskata tās par prettiesiskām. Trijās lietās policija konstatēja, ka transportlīdzeklis ir novietots stāvēšanai, pārkāpjot Ceļu satiksmes noteikumu 136.3. apakšpunktu (522. ceļa zīmes “Stāvēšanas aizlieguma zona” prasības), ceturtajā – transportlīdzeklis bija novietots stāvēšanai 326. ceļa zīmes “Apstāties aizliegts” darbības zonā un piektajā – autovadītājs bija pārkāpis 302. ceļa zīmi “Braukt aizliegts” ar 810. papildzīmi “Darbības virzieni”. Pirmajā¹⁴ gadījumā pieteicēja pārsūdzēja policijas lēmumu, norādot uz pašvaldības saistošajiem noteikumiem, kuri it kā noteica vietu, kur pieteicēja novietoja automašīnu, par pašvaldības maksas stāvvietu. Otrajā¹⁵ gadījumā pieteicējs pamatojās uz rupji pārkāptiem Latvijas būvniecības normatīviem, kas paredz minimālo stāvvietu skaitu pie jaunbūvējamām daudzdzīvokļu mājām gan iedzīvotāju, gan viņu apmeklētāju transporta līdzekļu novietošanai stāvēšanai. Trešajā¹⁶ gadījumā pieteicēja norādīja, ka stāvēšanu ierobežojošās zīmes pie pagalma ir novietotas nelikumīgi, jo apsaimniekotājs nekādu ceļa zīmju izvietošanas projektu mājas saimniekiem uzrādīt nespēj. Ceturtajā¹⁷ gadījumā pieteicējs iebilda, ka transportlīdzeklis nebija novietots 326. ceļa zīmes “Apstāties aizliegts” darbības zonā, bet gan šī ceļa blakus teritorijā, savukārt piektajā¹⁸ pieteicējs norādīja, ka zīmes atradās neredzamā vietā, pirms tām nebija brīdinājuma zīmes vai citas norādījuma zīmes un satiksme organizēta neapmierinoši.

¹³ Administratīvās apgabaltiesas 2009. gada 23. aprīļa spiedums lietā Nr. A42506306, lietvedības Nr. 143/AA43-0518-09/19, stājies spēkā 2009. gada 23. aprīlī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/04_2009/23_04_2009/AL_2304_apg_AA43-0518-09_19.pdf (sk. 02.05.2011.).

¹⁴ Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 19. janvāra spiedums lietā Nr. A42412807, lietvedības Nr. A1922-09/15, stājies spēkā 2009. gada 10. februārī. http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/01_2009/19_01_2009/AL_1901_raj_A-0346-09.pdf (sk. 02.05.2011.).

¹⁵ Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 28. septembra spiedums lietā Nr. A42471908, lietvedības Nr. A2290-09/09, stājies spēkā 2009. gada 19. oktobrī. http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/09_2009/28_09_2009/AL_2809_raj_A-2290-09_9.pdf (sk. 02.05.2011.).

¹⁶ Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 5. oktobra spiedums lietā Nr. A42471708, lietvedības Nr. A2289-09/09, stājies spēkā 2009. gada 26. oktobrī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/10_2009/05_10_2009/AL_0510_raj_A-2289-09_9.pdf (sk. 02.05.2011.).

¹⁷ Administratīvās rajona tiesas 2010. gada 28. aprīļa spiedums lietā Nr. A42445908, lietvedības Nr. A42-01105-10/15, nav stājies spēkā, jo bija iesniegta apelācijas sūdzība, kuru Administratīvā apgabaltiesa atzina par nepamatotu, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/04_2010/28_04_2010/AL_2804_raj_A-01105-10_15.pdf (sk. 02.05.2011.); Administratīvās apgabaltiesas 2011. gada 13. jūnija spiedums lietā Nr. A42445908, lietvedības Nr. 143/AA43-0587-11/7, stājies spēkā 2011. gada 13. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/06_2011/13_06_2011/AL_1306_apg_AA43-0587-11_7.pdf (sk. 15.06.2011.).

¹⁸ Administratīvās rajona tiesas 2010. gada 26. februāra spiedums lietā Nr. A42652707, lietvedības Nr. A42-01020-10/15, stājies spēkā 2010. gada 19. martā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/02_2010/26_02_2010/AL_2602_raj_A-01020-10_15.pdf (sk. 02.05.2011.).

Tiesa noraidīja visus piecus pieteikumus, nepiekrītot pieteicēju argumentiem, pirmajos divos, ceturtajā un piektajā gadījumā uzsverot, ka administratīvo tiesu judikatūrā atzīts, ka ceļa zīme ir uzskatāma par administratīvo aktu, kas satur obligātu ceļa satiksmes regulējumu, tādējādi autovadītājam, kas piedalās ceļu satiksmē, ceļa zīmes ir jāievēro obligāti saskaņā ar Ceļu satiksmes noteikumu un Ceļu satiksmes likuma prasībām. Ceļa zīmes satur vispārēju regulējumu, jo no jebkura satiksmes dalībnieka, kurš tai tuvojas, tā prasa noteiktu uzvedību. Līdz ar to ceļa zīmes uzskatāmas par tādu īpaša veida administratīvo aktu, kas radīts, lai nodrošinātu satiksmes drošību, un ceļa zīme kā administratīvais akts ir uzskatāma par paziņotu katram konkrētam satiksmes dalībniekam ar brīdi, kad satiksmes dalībnieks ir tai pietuvojies pietiekami tuvu, lai varētu to ieraudzīt. Šajā brīdī ceļa zīme kā attiecībā uz konkrēto tai pietuvojušos personu izdots administratīvais akts stājas spēkā un rada šai personai tiesisku pienākumu (pirmajos divos gadījumos aizliedz novietot automašīnu stāvēšanai teritorijā, kurā iebraukšana apzīmēta ar 522. ceļa zīmi “Stāvēšanas aizlieguma zona”, ceturtajā gadījumā 326. ceļa zīme “Apstāties aizliegts” aizliedz apstāties un novietot transportlīdzekli stāvēšanai, bet piektajā gadījumā 302. ceļa zīme “Braukt aizliegts” aizliedz braukt jebkādiem transportlīdzekļiem).

Trešajā gadījumā tiesa norādīja, ka ceļa zīme ir vispārīgais administratīvais akts [Briede, 2009] (sk. Augstākās tiesas Senāta 2008. gada 7. marta lēmuma lietā Nr. SKA-213 7. punktu¹⁹). Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmajai daļai administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas ir paziņots adresātam. Ceļa zīme ir paziņota, kad attiecīgā persona to pirmo reizi ir ieraudzījusi [Briede, 2009]. Šajā brīdī ceļa zīme kā attiecībā uz konkrēto personu izdots administratīvais akts stājas spēkā un rada šai personai tiesisku pienākumu (konkrētajā gadījumā aizliedz novietot automašīnu stāvēšanai teritorijā, kurā iebraukšana apzīmēta ar 522. ceļa zīmi “Stāvēšanas aizlieguma zona”). Rīgas domes Satiksmes departaments savā atbildē ir norādījis, ka ceļu pārvaldītājs – Rīgas pašvaldības SIA “R.C.A.” – bija tiesīgs veikt ierobežojošo zīmju uzstādīšanu pēc saskaņota projekta.

Pirmajā gadījumā tiesa norādīja, ka procesuālas dabas pārkāpumi satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzstādīšanā nevar būt par pamatu, lai atceltu lēmumu, ar kuru tiek konstatēts satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu prasību pārkāpums. Otrajā gadījumā tiesa norādīja, ka pieteicēja arguments, ka teritorijā uzstādītā 522. ceļa zīme “Stāvēšanas aizlieguma zona” rupji pārkāpj Latvijas būvniecības normatīvus, radot grūtības personīgā transportlīdzekļa novietošanai stāvēšanai, nevar būt par pamatu, lai atceltu lēmumu, ar kuru tiek konstatēts satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu prasību pārkāpums. Savukārt trešajā gadījumā tiesa norādīja, ka situācijā, kad persona uzskata, ka administratīvais akts, tostarp ceļa zīme, ir prettiesisks, t. i., neatbilst materiālo vai procesuālo tiesību normām, tai ir tiesības šādu administratīvo aktu apstrīdēt un pārsūdzēt, līdz ar to pieteicējas arguments, ka 522. ceļa zīmes “Stāvēšanas aizlieguma zona” bija uzstādītas nelikumīgi, nevar būt par pamatu, lai atceltu lēmumu, ar kuru tiek konstatēts satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu prasību pārkāpums. Ceturtajā gadījumā tiesa no lietas materiāliem secināja, ka ar 326. ceļa zīmi “Apstāties aizliegts” apzīmētā asfaltētā teritorija, kas savieno ēku kompleksu un stāvvietu ar K. Valdemāra ielu, ir satiksmei izbūvēta teritorija, kuras pamatfunkcija ir gājēju un transporta līdzekļu piekļuves nodrošināšana K. Valdemāra ielai, kā arī ēkas funkcionālās darbības nodrošināšana. Tādējādi asfaltētā teritorija pie ēkas ir uzskatāma par vienotu blakusteritoriju Ceļu satiksmes noteikumu izpratnē (ēkas pagalms). Tāpēc, novietojot automašīnu stāvēšanai asfaltētajā teritorijā pie ēkas, pieteicējam bija saistošas šajā teritorijā uzstādīto ceļa zīmju prasības. Lietai pievienotajās fotogrāfijās redzams, turklāt lietā nav strīda, ka pieteicēja transportlīdzeklis tika novietots stāvēšanai tajā ceļa pusē, kurā ir uzstādīta 326. ceļa zīme “Apstāties aizliegts”, tātad transportlīdzeklis atradās šīs ceļa zīmes darbības zonā.

Piektajā gadījumā tiesa atzīmēja, ka no pieteicēja paskaidrojumiem nepārprotami izriet – pieteicējs uzstādīto 302. ceļa zīmi “Braukt aizliegts” ar 810. papildzīmi “Darbības virzieni” nav ievērojis, taču tas vienlaikus nenozīmē, ka minētās ceļa zīmes objektīvi nebūtu redzamas. Administratīvā rajona tiesa, izanalizējot lietas materiālus, tostarp VAS “Latvijas Valsts ceļi” sniegto informāciju, noraidīja

¹⁹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008. gada 7. marta lēmuma lietā Nr. SKA-213/2008 7. punkts, nepublicēts.

pieteikumu, jo pieteicēja apgalvojumu par krustojumā uzstādītās 302. ceļa zīmes “Braukt aizliegts” ar 810. papildzīmi “Darbības virzieni” neatbilstošu izvietojumu neapstiprina citi tiesā pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

No iepriekšminētā var secināt, ka visos piecos spriedumos tiesa konsekventi uzsvēra, ka ceļa zīmju un ceļa apzīmējumu prasības ir jāievēro pat tad, ja ir pārkāpta to uzstādīšanas procesuālā kārtība vai persona uzskata tās par prettiesiskām, ja vien ceļa zīme vai ceļa apzīmējums nav acīmredzami patvaļīgi uzstādīts (ir acīmredzams, piemēram, pēc formas, satura, izgatavošanas kvalitātes, izmantotā materiāla vai ārējā izskata, ka satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis ir neatbilstošs Latvijā obligāto standartu prasībām un tā uzstādītājs nav ceļa pārvaldītājs), jo satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem ir noteicošā nozīme, lai nodrošinātu ceļu satiksmes drošību un kārtību. Taču, lemjot par transportlīdzekļu vadītāju administratīvo sodīšanu šādās strīdīgās vietās, policijas amatpersonām būtu jārikojas īpaši piesardzīgi un, kā jau minēts iepriekš, sākumā jāpārbauda ceļa zīmju tiesiskums.

Citā lietā²⁰ pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar prasījumu atzīt par prettiesisku VAS “Latvijas Valsts ceļi” faktisko rīcību, atļaujot uzstādīt ceļa zīmi Nr. 522 “Stāvēšanas aizlieguma zona” ar papildu zīmi Nr. 842 “Pārējā papildinformācija” daudzdzīvokļu mājas pagalmā, kas dod tiesības transportlīdzekļiem tur stāvēt tikai ar SIA “Efona” atļaujām, un atcelt pašvaldības policijas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu par pieteicēja automašīnas novietošanu pagalmā bez šādas atļaujas.

Pēc pieteikuma papildinājumu saņemšanas tiesnese nolēma aizstāt administratīvajā lietā atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicināto – iestādi VAS “Latvijas Valsts ceļi” ar atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicināto – iestādi Satiksmes ministriju. Pēc pieteicēja rīcībā esošās informācijas konkrētajā situācijā dzīvokļu īpašnieku kopsapulce nav notikusi un lēmums par kopīpašuma daļas (šajā gadījumā – pagalmā ar piebraucamo ceļu) izmantošanas maiņu nav pieņemts, kas nozīmē, ka ceļa zīmes uzstādītas patvaļīgi un nelikumīgi.

Satiksmes ministrija atbildēja pieteicējam, ka satiksmes organizēšanas tehnisko līdzekļu uzstādīšanas shēmu pagalmā saskaņošanai iesniegusi SIA “Saava-LV” (kas nodarbojas ar ceļa zīmju izgatavošanu) pēc SIA “Efona” (kas atrodas šajā daudzdzīvokļu mājā) pasūtījuma. Pieteicējs informēja tiesu, ka daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotājs ir SIA “LAF nami”, līdz ar to citas komercsabiedrības nekādā veidā nevar tikt uzskatītas par ceļa pārvaldītājiem un īstenot tā uzdevumus.

Satiksmes ministrijas paskaidrojumā norādīts, ka tā pieteikumu neatzīst par pamatotu un lūdz to noraidīt pilnībā, jo VSA “Latvijas Valsts ceļi” pieņēma iesniegumu par satiksmes organizēšanas tehnisko līdzekļu uzstādīšanas shēmas saskaņojumu no SIA “Efona”, uzskatot šo komercsabiedrību par attiecīgā ceļa pārvaldītāju. Shēmas saskaņojums nav uzskatāms par atļauju ceļa zīmes izvietošanai vai lēmumu par nekustamā īpašuma lietošanas tiesību noteikšanu, bet gan saskaņojums tam, ka šāds ceļa zīmju izvietojuma tehniskais risinājums nav pretrunā ar Ceļu satiksmes noteikumu un LVS 77 “Ceļa zīmes” prasībām. Ņemot vērā, ka par ceļa zīmju uzstādīšanu lēma SIA “Efona”, uz tiesas sēdi kā atbildētāju ir jāpieaicina SIA “Efona”. Tā kā Satiksmes ministrija nav šī ceļa pārvaldītāja, līdz ar to arī nav ceļa zīmes uzstādītāja, Satiksmes ministrija nevar vērtēt lēmuma par ceļa zīmes uzstādīšanu tiesiskumu. Lai lemtu par ceļa zīmju noņemšanu, ir jānoskaidro, kurš ir attiecīgā ceļa pārvaldītājs.

Tiesa uzsvēra, ka transportlīdzekļu vadītāju pienākums ir ievērot ceļa zīmju noteiktās prasības. Transportlīdzekļa vadītājam ceļa zīmes ir jāievēro un ceļa zīmēs noteiktās prasības ir obligāti jāizpilda pat tad, ja transportlīdzekļa vadītājam rodas šaubas par šo ceļa zīmju atbilstību Ceļu satiksmes noteikumu vai LVS prasībām. Transportlīdzekļa vadītājam ir saistošas un izpildāmas ceļa zīmēs noteiktās prasības pat tad, ja par šīs ceļa zīmes uzstādīšanas pamatotību transportlīdzekļa vadītājam ir radušās šaubas. Tiesa norādīja, ka ceļa zīme, kad tā iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, ir administratīvais akts. Šāda administratīvā akta izdevējs ir ceļa zīmes uzstādītājs. Savukārt VSA “Latvijas Valsts ceļi” saskaņojums atzīstams par starplēmumu administratīvā akta izdošanā, jo VSA “Latvijas Valsts ceļi” saskaņojumam

²⁰ Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 17. decembra spiedums lietā Nr. A42661309, lietvedības Nr. A6613-09/44, stājies spēkā 2010. gada 7. janvārī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2009/12_2009/17_12_2009/AL_1712_raj_A-6613-09_44.pdf (sk. 02.05.2011.).

nav galīgas iedarbības, uzstādāmās ceļa zīmes atbilstības Latvijā obligāti piemērojamo standartu un citu normatīvu prasībām novērtējums nerada tiesiskas sekas privātpersonai, turklāt šādam atzinumam nav galīga noregulējuma rakstura.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta trešajā daļā ietvertu administratīvā akta definējumu administratīvais akts nav starplēmums (tostarp procesuāls lēmums) administratīvā procesa ietvaros, izņemot gadījumu, kad tas pats par sevi skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskas intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu.

Administratīvā procesa likuma 89. panta pirmajā daļā noteikts, ka faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks aizskārums. Iestādes procesuālās darbības (darbības, kurām trūkst galējā noregulējuma rakstura) nav faktiskā rīcība.

No minētajām tiesību normām izriet, ka gan administratīvā akta, gan faktiskās rīcības obligāta pazīme ir to galīgā noregulējuma raksturs, proti, starplēmumi vai procesuālas darbības administratīvajā procesā, ar kurām netiek noteikts vai panākts galīgais noregulējums, kas rada tiesiskas vai faktiskas sekas privātpersonai, nav atzīstamas par administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Tātad var secināt, ka VSA "Latvijas Valsts ceļi" izdotais strīdus ceļa zīmes saskaņojums pieteicējam nerada ne tiesiskas, ne faktiskas sekas (tiesiskas sekas rada tikai pati ceļa zīme).

Ņemot vērā iepriekšminēto, tiesa izskatāmo administratīvo lietu daļā par VSA "Latvijas Valsts ceļi" faktisko rīcību, atļaujot uzstādīt ceļa zīmes saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 282. panta 1. punktu, izbeidza.

Ceļa zīme, kā norādīts iepriekš, tiesību teorijā tiek uzskatīta par administratīvo aktu, taču izskatāmajā gadījumā tiesai bija nepieciešamas izvērtēt, vai konkrētajai ceļa zīmei piemīt visas administratīvā akta pazīmes.

No Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas izriet viena no administratīvā akta obligātajām pazīmēm, proti, to izdod iestāde. Savukārt iestāde saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta pirmo daļu ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kurai ar normatīvo aktu vai publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā.

Izskatāmajā gadījumā strīdus ceļa zīme uzstādīta uz daudzdzīvokļu (96 dzīvokļu) dzīvojamās mājas piekritīgās zemes, kura atrodas minētās dzīvojamās mājas (nedzīvojamo telpu) īpašnieku kopīpašumā, proti, zemes gabals, kura teritorijā uzstādīta strīdus ceļa zīme, ir privātipašums. Par minēto apstākli lietā nav strīda. Ceļa zīmes uzstādīšanu organizējusi SIA "Efona", pamatojoties uz 64 minētās dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku parakstītu vēstuli, kas adresēta VAS "Latvijas Valsts ceļi". No minētā secināms, ka strīdus ceļa zīmes uzstādītājs Administratīvā procesa likuma 1. panta astotās daļas izpratnē ir privātpersona (privātpersona ir fiziskā persona, privāto tiesību juridiskā persona vai šādu personu apvienība).

Kā norādīts iepriekš, ceļa zīme, kad tā iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, ir uzskatāma par administratīvo aktu tikai tad, ja tā satur visas administratīvā akta pazīmes. Tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā strīdus ceļa zīmi ir uzstādījusi privātpersona, nevis iestāde, tātad tiesa kļūdījies. Tiesa nepamatoti secināja, ka strīdus ceļa zīme nav atzīstama par administratīvo aktu, jo tai it kā iztrūkst administratīvā akta pazīmes – to izdevusi (uzstādījusi) iestāde. Līdz ar to saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184. pantu arī strīdus ceļa zīmes uzstādīšanas tiesiskums minētajā lietā nebija izskatīts administratīvā procesa kārtībā.

Jāpiebilst, ka SIA "Efona" bija tikai ceļa zīmes uzstādīšanas ierosinātāja, kura rikojās ceļa pārvaldītāja – SIA "LAF nami" – vārdā, nevis pats ceļa pārvaldītājs, par kuru to uzskatīja VAS "Latvijas Valsts ceļi".

Šādos gadījumos pārvaldes iestāde un arī administratīvo aktu izdevējs ir VAS "Latvijas Valsts ceļi", bet pārvaldes iestādes piekrišana (arī vēlāka) padara šīs ceļa zīmes par administratīvajiem aktiem, un tādā gadījumā privātpersona (ceļa pārvaldītājs) uzskatāma par "publiskās pārvaldes palīgu"

[Vildbergs, Krasts, 2002]. Neatkarīgi no tā, ko pieteicējs būtu norādījis kā atbildētāju, tieši tiesai bija pienākums to precizēt. Tiesas paviršība apsvērumos vienlaikus ļāva pieļaut kļūdu, nosakot pieaicināto iestādi, līdz ar to šajā lietā pieteikums netika izskatīts saskaņā ar Administratīvā procesa likumu. Diemžēl arī pieteicējs šo tiesas kļūmi nav labojis, jo nav iesniedzis apelācijas sūdzību.

Neuzmanība un paradums neattaisno transportlīdzekļu vadītāju pārkāpumus. Tipiskā administratīvā pārkāpuma lietā²¹ par stāvēšanu 327. ceļa zīmes “Stāvēt aizliegts” darbības zonā pieteicējs vērsa uzmanību faktam, ka šī ceļa zīme, kuras darbības zonā viņš ir novietojis savu transportlīdzekli, tika uzstādīta neilgi pirms protokola sastādīšanas. Savukārt pieteicējs jau vairāk nekā piecus gadus pēc kārtas gandrīz katru darba dienu novieto šajā vietā savu transportlīdzekli, jo viņam blakus esošajā ēkā ilgu laiku bija darbavieta. Tādējādi pieteicējam bija izveidojies pieradums novietot savu transportlīdzekli norādītajā vietā, un pēc šīs ceļa zīmes uzstādīšanas transportlīdzeklis tika novietots pirmo reizi.

Tiesa uzskata, ka piedalīšanās ceļu satiksmē prasa nepārtrauktu uzmanību, lai atbilstoši Ceļu satiksmes noteikumu 4. punkta prasībām ceļu satiksmes dalībnieks būtu gatavs izpildīt minēto noteikumu un citu normatīvo aktu prasības, izpildīt policijas darbinieku un to personu norādījumus, kuras pilnvarotas regulēt satiksmi, kā arī ievērot luksoforu signālu, ceļa zīmju un ceļa apzīmējumu prasības. Tāpat kā mainās luksoforu signāli, var mainīties arī ceļa zīmju regulējums. Tiesas ieskatā informācijas paziņošana par kādas konkrētas ceļa zīmes izvietošanu vēl negarantē, ka zīmes darbība konkrētā situācijā tiks ievērota. Transportlīdzekļa vadītājam ir jāvadās no reālās dzīves situācijas – var būt notikusi kāda avārija, var tikt veikts ceļa remonts un tikt traucēta vai novirzīta satiksme. Tādējādi transportlīdzekļa vadītājam ir jābūt gatavam pastāvīgi reaģēt arī uz ceļa zīmju regulējumu. Ņemot vērā minēto, tiesa neatrada attaisnojumu, kāpēc pieteicējs varētu novietot stāvēšanai transportlīdzekli pretēji Ceļu satiksmes noteikumu prasībām, un pieteikumu noraidīja. Autors kopumā pievienojas tiesas vērtējumam, tomēr uzskata, ka Latvijas valsts standarti, labas pārvaldības princips un sabiedrības informēšanas pienākums šādos gadījumos prasa no iestādēm, kā jau tika minēts vienā no iepriekš iztirzātajām lietām, pirmszīmes uzstādīšanu, kas norādītu uz jaunas zīmes izvietošanu, vai citādi darīt zināmu transportlīdzekļu vadītājiem par svarīgām izmaiņām ceļu satiksmes organizācijā.

Ceļu satiksmes organizācijas vispārīgo administratīvo aktu spēkā stāšanās brīdis. Tajā pašā procesā Administratīvā rajona tiesa, tāpat kā dažās iepriekš minētajās lietās, skatīja aspektu par ceļu satiksmes organizācijas vispārīgo administratīvo aktu spēkā stāšanās brīdi. Atsaucoties uz judikatūru, tiesa norādīja, ka ceļa zīmes tiek dēvētas par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem, un noteikums par administratīvā akta stāšanos spēkā līdz ar paziņošanu adresātam neattiecas uz vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Proti, tā kā vispārīgo administratīvo aktu adresātu loks nav noteikts, tad šādu aktu paziņošana konkrētiem adresātiem nav iespējama. Administratīvā akta paziņošana ne vienmēr ir saprotama tādējādi, ka administratīvais akts tiek paziņots tad, kad persona par to uzzina, jo Administratīvā procesa likums paredz administratīvā akta paziņošanas prezumpcijas. Līdz ar to vispārīgie administratīvie akti stājas spēkā nevis paziņošanas, bet gan izdošanas dienā.²²

Turpretī Tieslietu ministrijas atbildē²³ uz Rīgas domes vēstuli norādīts: “[...] Ar brīdi, kad satiksmes dalībnieks ir pabraucis šai ceļa zīmei garām, tā attiecībā uz konkrēto personu zaudē spēku, proti, ja persona ar ceļa zīmi uzlikto pienākumu bija izpildījusi, administratīvais akts zaudē spēku kā izpildīts, vai, ja persona ir pārkāpusi ceļa zīmē norādīto, tā zaudē spēku kā akts, kura uzlikto pienākumu faktiski

²¹ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 29. marta spiedums lietā Nr. A421006509, lietvedības Nr. A01575-11/23, stājies spēkā 2011. gada 19. aprīlī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/03_2011/29_03_2011/AL_2903_raj_A-01575-11_23.pdf (sk. 07.05.2011.).

²² Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 19. septembra lēmuma lietā Nr. SKA-523/2006 11. punkts // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad190906_1.doc (sk. 07.05.2011.); Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 8. jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-656/2010 6.-8. punkts // http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2010/10_ska_656.doc (sk. 07.05.2011.).

²³ Tieslietu ministrijas 2005. gada 5. aprīļa atbilde Nr. 1-7.7/1027 uz Rīgas domes 2005. gada 23. marta vēstuli Nr. RD-05-1556-nd, npublicēta.

apstākļu dēļ izpildīt vairs nav iespējams (jo nav iespējams pagriezt laiku atpakaļ). [..] Ņemot vērā ceļa zīmes kā administratīvā akta specifisko dabu (stājas spēkā konkrētā brīdī un faktiski gandrīz nekavējoties arī spēku zaudē), attiecībā uz ceļa zīmes apstrīdēšanu būtu piemērojams Administratīvā procesa likuma 82. pants.”

Kādā no iepriekš izpētītiem spriedumiem bija viedoklis, ka ceļa zīme stājas spēkā attiecībā uz katru ceļu satiksmes dalībnieku brīdī, kad attiecīgā persona to pirmo reizi ir ieraudzījusi, un tā ir spēkā līdz brīdim, kad tiek noņemta. Līdzīgi tas sākotnēji bija arī Vācijā. Tomēr šobrīd tiesiskā situācija ir mainījusies, un atbilstoši Vācijas Ceļu satiksmes likuma 41. pantam ceļa zīme tiek uzskatīta par paziņotu no tās uzstādīšanas brīža (darbojas tā sauktā paziņošanas fikcija). Līdz ar paziņošanu ceļa zīme Vācijā stājas spēkā un attiecas arī uz personām, kas to vēl nav redzējušas. Kā norādīts vācu literatūrā, tas izriet no tiesiskās drošības principa, atbilstoši kuram noteicošais ir nevis faktiskais uzzināšanas brīdis, bet gan teorētiskā iespēja šo zīmi ieraudzīt, līdzīgi kā tas ir ar normatīvajiem tiesību aktiem, kuru spēkā stāšanās saistīta ar publicēšanu. Tā Vācijas Federālā Administratīvā tiesa ir risinājusi gadījumu, kad ceļa zīme “Stāvēt aizliegts” ir bijusi uzlikta laikā, kad persona, kuras automašīna attiecīgajā ielas daļā ir bijusi atstāta stāvēšanai, uzturējusies slimnīcā. Tiesa atzina, ka stāvēšanas aizliegums ir paziņots zīmes uzlikšanas brīdī un bija spēkā. Tas attiecas arī uz minēto personu, neraugoties uz to, ka viņai par jaunuzstādīto ceļa zīmi nekas nebija zināms [Briede, 2009].

Redzams, ka tiesību zinātnieku publikācijās, iestādēs un tiesās pagaidām nav absolūtas vienprātības, vai ceļu satiksmes organizācijas vispārīgie administratīvie akti stājas spēkā izdošanas (uzstādīšanas) vai pirmās ieraudzīšanas brīdī. Domājams, ka arī Latvijā likumdevējam vajadzētu strikti noregulēt šo situāciju Ceļu satiksmes likumā, jo no spēkā stāšanās un zaudēšanas laika atkarīgi daudzi citi tiesiskie aspekti, tostarp pirms jauno aizlieguma ceļa zīmju uzlikšanas stāvēšanai likumīgi novietoto transportlīdzekļu vadītāju administratīvā sodīšana, apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas termiņu skaitīšana. Autors uzskata, ka pagaidām jāpiemēro privātpersonai katrā konkrētajā situācijā tiesiski izdevīgāks risinājums.

Šis jautājums kārtējo reizi tika aktualizēts lietā par izmaiņām satiksmes organizācijā Vecrīgā:²⁴ transportlīdzeklis bija novietots stāvēšanai, pirms uz ielas tika uzstādīta 415. ceļa zīme “Gājēju un velosipēdu ceļš”. Pieteicējs devies komandējumā darba darīšanās, atgriezies Rīgā un konstatējis, ka transportlīdzeklim uzlīmēti vairāki administratīvā pārkāpuma protokoli. Pēc pieteicēja domām, viņš vairākas reizes sodīts par vienu un to pašu pārkāpumu, turklāt nepamatoti, jo pirms transportlīdzekļa novietošanas 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš” nebija un Rīgas domes izpilddirektora rīkojums, ar kuru izvietotas 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš” Vecrīgā, ir pretrunā ar pieteicēja tiesībām uz īpašumu. Tiesa no pieteicēja apstrīdēšanas iesnieguma konstatēja, ka viņš apstrīdējis vairākus administratīvā pārkāpuma protokolus. Taču konkrētajā lietā tika skatīts tikai viens no tiem. No šīs lietas materiāliem neizriet, ka transportlīdzeklis būtu novietots stāvēšanai ilgstoši tieši tajā pašā vietā, kurā konkrētajā lietā konstatēts pārkāpums, un par to sastādīti visi pieteicēja pieminētie protokoli. Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatēja dubultās sodīšanas aizlieguma principa pārkāpumu.

Tiesa, piesaucot Senāta judikatūru attiecībā uz ceļa zīmēm un pārbaudot materiālus, konkrētajā lietā konstatēja VAS “Latvijas Valsts ceļi” saskaņojumu. Tiesas ieskatā pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, kas apstiprinātu viņa apgalvojumus par to, ka transportlīdzeklis novietots stāvēšanai, pirms tika uzstādīta ceļa zīme Nr. 415 “Gājēju un velosipēdu ceļš”, un pieteikumu noraidīja, bet problēma, vai ceļa zīmes uzstādīšana vai noņemšana varētu aizskart sabiedrības vai konkrētas personas tiesības un tiesiskās intereses lietot ceļu, risināma ar attiecīgā ceļa īpašnieku, tāpēc tiesa secināja, ka jautājums par ceļa zīmju izvietošanu nav skatāms konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas gaitā.

Tādējādi tiesa sasaistījusi pieteikuma iespējamās izredzes ar pierādījumiem, kas apstiprinātu autovadītāja apgalvojumus, ka transportlīdzeklis bija novietots stāvēšanai, pirms tika uzstādīta jauna 415. ceļa zīme “Gājēju un velosipēdu ceļš”.

²⁴ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 21. janvāra spriedums lietā Nr. A42680609, lietvedības Nr. A00319-11/3, stājes spēkā 2011. gada 11. februārī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/01_2011/21_01_2011/AL_2101_raj_A-00319-11_3.pdf (sk. 07.05.2011.).

Procesuālās ekonomijas principa neievērošana. Turpmāk minētie nolēmumi izgaismo procesuālās ekonomijas principa neievērošanu, jo tiesā vienlaicīgi var norisināties divi procesi par vienu un to pašu situāciju, bet dažādu iestāžu aktiem: viens – par policijas lēmumu, bet otrs – par ceļa zīmi kā administratīvo aktu, kas bija par pamatu policijas lēmumam [Litvins, Aperāne, 2010].

Proti, lietā²⁵ par jaunas 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš” neievērošanu Vecrīgā, kurā pieteicējs iebildis, ka viņam nav saprotama 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš” darbības zona, Administratīvā rajona tiesa, pieminot Senāta judikatūru, norādīja, ka ceļa zīmes ir īpaša veida administratīvie akti, kas ietver vispārēju rīkojumu. No minētā tiesa secināja, ka gadījumā, ja pieteicējam ir iebildumi pret ceļa zīmju izvietojumu Vecrīgā, jāapstrīd ceļa zīme kā administratīvais akts. Konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas gaitā 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš” izvietojums nav pārbaudāms. Tiesa pieteikumu noraidīja.

Vēl viens gadījums. Kāds pieteicējs, izsakot neapmierinātību par piemēroto naudas sodu, vērsies Administratīvajā tiesā, argumentējot, ka viņa pagalmā vienmēr tika novietoti stāvēšanai transportlīdzekļi, kamēr nebija uzstādīta jauna 326. ceļa zīme “Apstāties aizliegts”. Izvērtējot pieteicēja iebildumu par 326. ceļa zīmes “Apstāties aizliegts” uzstādīšanu, tiesa norādīja²⁶, ka atbilstoši administratīvo tiesu judikatūrā nostiprinātām atziņām ceļa zīmes ir atzīstamas par īpaša veida administratīvajiem aktiem, kas ietver vispārēju rīkojumu, līdz ar to tās ir apstrīdamas un pārsūdzamas. Savukārt kompetenta institūcija, kas nodrošina satiksmes organizēšanu un lemj par ceļa zīmes uzstādīšanu Rīgas pilsētas publiskajās teritorijās, ir Rīgas pilsētas pašvaldība, kas izveidojusi speciālu vadošu iestādi satiksmes un transporta nozarē – Rīgas domes Satiksmes departamentu. No minētā izriet, ka visi jautājumi par ceļa zīmes uzstādīšanas lietderību risināmi šajā pašvaldības iestādē, kuras lēmumi apstrīdami un pārsūdzami Rīgas domes Satiksmes departamenta nolikuma VI nodaļā noteiktajā kārtībā. Tiesa nosprieda pieteikumu noraidīt.

Jāpiebilst, ka tiesas konsekventi un pamatoti norāda – jautājumi par ceļa zīmju kā vispārīgo administratīvo aktu izvietojumu, tiklīdz tie iziet ārpus administratīvo pārkāpumu materiālu robežām un neattiecas uz tajos iesaistītām personām, nav skatāmi konkrēto administratīvo pārkāpumu lietu ietvaros.²⁷

Personas iespējas ietekmēt satiksmes organizāciju. Citā lietā ieinteresētā persona vēlējās administratīvā procesa kārtībā labot satiksmes organizāciju Vecrīgā. Pieteicēja vērsusies Administratīvajā rajona tiesā, norādot, ka ar Rīgas domes Rīgas pilsētas izpilddirektora 2009. gada 10. janvāra rīkojumu Nr. 2 “Par transportlīdzekļu satiksmi pa gājēju un velosipēdistu ielām Vecrīgas teritorijā” ieviestā transporta satiksmes kārtība Vecrīgā ir būtiski un nepamatoti ierobežojusi pieteicējas iespējas apsaimniekot viņai piederošo nekustamo īpašumu. Vienlaikus pieteicēja piedāvājusi mainīt satiksmes organizāciju, pārskatot rīkojuma 1. punktā noteiktos laikposmus vai 415. ceļa zīmēm “Gājēju un velosipēdu ceļš” uzstādot 842. papildzīmes “Pārējā papildinformācija” ar tekstu: “Izņemot transporta līdzekļus ar pieteicējas caurlaidēm”. Ar Rīgas domes Satiksmes departamenta direktora lēmumu pieteicējas ierosinājums par satiksmes organizācijas izmaiņām Vecrīgā noraidīts. Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, ar Rīgas domes priekšsēdētāja lēmumu Rīgas domes Satiksmes departamenta direktora lēmums netika grozīts. Atkārtojot Senāta izteikto atzinumu, ka ceļa zīmes ir īpaša veida administratīvie akti, kas ietver vispārēju rīkojumu, tiesa norādīja²⁸, ka tiesību normas nepieļauj tādu 415. ceļa zīmes “Gājēju un velosipēdu ceļš”

²⁵ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 4. februāra spiedums lietā Nr. A42726509, lietvedības Nr. A00386-11/3, stājies spēkā 2011. gada 25. februārī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/02_2011/04_02_2011/AL_0402_raj_A-00386-11_3.pdf (sk. 07.05.2011.).

²⁶ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 18. janvāra spiedums lietā Nr. A42971209, lietvedības Nr. A1385-11/5, stājies spēkā 2011. gada 8. februārī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/01_2011/18_01_2011/AL_1801_raj_A-01385-11_5.pdf [sk. 07.05.2011.].

²⁷ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 21. janvāra spiedums lietā Nr. A42687709, lietvedības Nr. A00329-11/03, nav stājies spēkā, jo iesniegta apelācijas sūdzība // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/01_2011/21_01_2011/AL_2101_raj_A-00329-11_3.pdf (sk. 07.05.2011.).

²⁸ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 30. marta spiedums lietā Nr. A42902909, lietvedības Nr. A997-11/15, stājies spēkā 2011. gada 20. aprīlī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/03_2011/30_03_2011/AL_3003_raj_A-00997-11_15.pdf (sk. 07.05.2011.).

un 842. papildzīmes "Pārējā papildinformācija" kombināciju, ar kuru tiktu atcelti ar 415. ceļa zīmi "Gājēju un velosipēdu ceļš" noteiktie mehānisko transportlīdzekļu braukšanas ierobežojumi, tostarp nekustamā īpašuma īpašniekiem (valdītājiem) pēc to nekustamā īpašuma atrašanās vietas. Ceļu satiksmes likuma 45. panta pirmā daļa un Ceļu satiksmes noteikumu 111. punkts arī aizliedz pašvaldībai 415. ceļa zīmes "Gājēju un velosipēdu ceļš" zonā atļaut mehānisko transportlīdzekļu kustību pastāvīgi. Tādējādi nav konstatējami priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Situācijas, kad apstākļi uz ceļa vēlāk mainījušies par labu pieteicējiem. Transportlīdzekļa vadītājs nebija sapratis ceļa zīmju regulējumu un pieļāvis pārkāpumu, bet pēc pieteicēja vērsšanās Rīgas domes Satiksmes departamentā aizliegums veikt labo pagriezienu brīvdienās ir atcelts, kas nozīmē, ka pieteicējam par labu ir mainījušies lietas apstākļi, kuri bija par pamatu lēmuma administratīvā pārkāpuma lietā pieņemšanai. Tādējādi, pēc viņa domām, ir netaisnīgi un nesamērīgi, ka policijas lēmums paliek spēkā.

Tiesa konstatēja,²⁹ ka strīdus krustojumā uzstādītās ceļa zīmes ir labi redzamas un tajās attēlotā informācija personām, kuras zina Ceļu satiksmes noteikumus, ir saprotama skaidri un nepārprotami. Tāpēc tiesa atzina par nepamatotu pieteicēja norādīto, ka viņš pirms krustojuma pārliecinājies, ka uzstādītā zīme ļauj braukt taisni vai pa labi. Transportlīdzekļa vadītājs ceļa zīmēm vai nu nav pievērsis uzmanību, vai nav zinājis, kādu informāciju tās pauž, tādā veidā pārkāpumu izdarot aiz neuzmanības, vai arī apzināti ignorējis ceļa zīmju prasības, tādējādi pārkāpumu izdarot ar nodomu.

Tiesa secināja, ka pieteicējam ir iebildumi par pārkāptās ceļa zīmes nepieciešamību, proti, apsvērumi par tās lietderību. Transportlīdzekļa vadītājam ceļa zīmes viennozīmīgi ir jāievēro, neanalizējot to lietderību un nepieciešamību. Ja personai ir šaubas par ceļa zīmes novietojumu vai priekšlikumi par ceļu satiksmes organizāciju, tai ir tiesības vērsties pie ceļu uzturētāja. Tā kā 401. ceļa zīme "Braukt taisni" ir vispārējais administratīvais akts, kurš pārkāpuma izdarīšanas brīdī bija spēkā un nebija atcelts, tiesa atzina, ka, neievērojot tās prasības, pieteicējs ir pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu 294. punktu, izdarot administratīvo pārkāpumu, tādējādi nav pamata policijas lēmumu atcelt.

Arī citā lietā³⁰ pieteicējs, kuram policija piemēroja naudas sodu par stāvēšanu bez atļaujas, lūdzis ņemt vērā mainījušos apstākļus, proti, ka viņš veiksmīgi apstrīdējis VAS "Latvijas Valsts ceļi" Satiksmes organizācijas pārvaldes ceļa zīmes saskaņojumu un ar Satiksmes ministrijas lēmumu atzīts, ka tas ir neatbilstošs materiālajām un procesuālajām tiesību normām un ir atceļams. Iznākumā par ceļa zīmes tiesiskumu ir uzsākta atsevišķa tiesvedība. Tiesa, vadoties no ceļa zīmes kā īpaša veida administratīvā akta statusa, norādīja, ka Administratīvā apgabaltiesa līdzīgā lietā atzinusi: tā kā ceļa zīme pieteicēja pārkāpuma konstatēšanas dienā bija spēkā, kā arī pieteicējam nebija atļaujas transportlīdzekļa novietošanai stāvēšanai konkrētajā vietā, tiesai nav jāvērtē pieteicēja arguments par šīs vietas neatbilstību stāvvietām noteiktajām LVS prasībām. No tā nav atkarīga soda piemērošana pieteicējam par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai neatļautā vietā. Tomēr, kaut gan pieteicējs ir pārkāpis ceļa zīmes prasības, tiesa piemēroja Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21. pantu un atzina pārkāpumu par maznozīmīgu. Aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu, tiesa atbrīvoja pārkāpēju no administratīvās atbildības.

Jāmin arī gadījums par ceļa zīmju likumību, kur tiesiskā situācija mainījies lietas izskatīšanas gaitā. Pieteicējs iebilda pret administratīvā soda piemērošanu, norādot, ka ceļa zīmes izvietošana nav bijis saskaņots ar VAS "Latvijas Valsts ceļi", kā arī ceļa zīmes saturs ir neskaidrs, jo nebija saprotams, kāda atļauja ir nepieciešama, lai varētu novietot automašīnu stāvvietā (konkrētajā vietā bija izvietotas 532. ceļa zīme "Stāvvietā" un 842. papildzīme ar tekstu "Tikai ar atļaujām").³¹

²⁹ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 22. februāra spriedums lietā Nr. 142028710, lietvedības Nr. 1-0198-11/37, stājies spēkā 2011. gada 15. martā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/02_2011/22_02_2011/AL_2202_raj_A-00198-11_37.pdf (sk. 07.05.2011.).

³⁰ Administratīvās rajona tiesas 2011. gada 18. maija spriedums lietā Nr. A42910409, lietvedības Nr. A01073-11/7, stājies spēkā 2011. gada 8. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/05_2011/18_05_2011/AL_1805_raj_A-01073-11_7.pdf (sk. 10.06.2011.).

³¹ Administratīvās apgabaltiesas 2011. gada 13. aprīļa spriedums lietā Nr. A42527608, lietvedības Nr. AA43-0441-11/5, stājies spēkā 2011. gada 13. aprīlī // http://www.tiesas.lv/files/AL/2011/04_2011/13_04_2011/AL_1304_apg_AA43-0441-11_5.pdf (sk. 07.05.2011.).

Otrais pieteicēja arguments, protams, ir atzīstams par nepamatotu, jo minētajā vietā stāvēt var tikai ar šīs teritorijas (zonas) īpašnieka (pārvaldnieka) atļauju [Kirikovs u. c., 2000], taču saistībā ar pirmo argumentu tiesa no lietas materiālos esošās VAS "Latvijas Valsts ceļi" vēstules konstatēja, ka ceļa zīmju izvietošana nav bijusi saskaņota ar VAS "Latvijas Valsts ceļi". Tādējādi tiesa secināja, ka kompetentā iestāde nav izdevusi administratīvo aktu par ceļa zīmes izvietošānu (korektāk gan būtu norādīt "nav izdevusi administratīvo aktu – ceļa zīmi" – autora piezīme), kas savukārt noved pie tā, ka konkrētā ceļa zīme nav atzīstama par administratīvo aktu un tā nevar dot rīkojumu personām.

Pastāvot iepriekš minētajiem apstākļiem, tiesa atzina, ka nav konstatējams administratīvā pārkāpuma sastāvs pieteicēja darbībās. Tiesas vērtējumā lietas iznākumu neietekmē apstākļi, ka pieteicējs, novietojot transportlīdzekli stāvēšanai autostāvvietā, nezināja, ka ceļa zīme ir izvietota bez saskaņojuma. Lietā konstatētie tiesiskie apstākļi un tas, ka ceļa zīme nebija spēkā sākotnējā lēmuma pieņemšanas brīdī, ir vērā ņemami apstākļi, izskatot lietu pēc būtības.

Persona nevar tikt administratīvi sodīta par spēkā neesoša rīkojuma nepildīšanu, jo saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 9. pantu, par administratīvo pārkāpumu atzīstama prettiesiska darbība vai bezdarbība. Ja administratīvais akts par ceļa zīmes izvietošānu (korektāk gan būtu norādīt "administratīvais akts – ceļa zīme" – autora piezīme) būtu izdots (ceļa zīmes izvietošānas projekts saskaņots ar VAS "Latvijas Valsts ceļi"), tad administratīvajam aktam būtu iedarbība līdz tā atcelšanai arī tad, ja tas būtu vēlāk atzīts par prettiesisku.

Savukārt, ja administratīvais akts nav izdots, tad nevar rasties tiesiskas sekas no patvaļīgas ceļa zīmes izvietošānas. Tiesa atzina, ka policijas lēmums ir atceļams un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā izbeidzama.

No analizētajām lietām ir konstatējams, ka tiesas pamatoti nodala apstākļu izmaiņu iemeslus: vai administratīvais akts – ceļa zīme – bija prettiesisks no izdošanas brīža (tas ir absolūts pamats, lai atceltu par tā pārkāpšanu pieņemtos policijas lēmumus), vai atzīts par tādu, vai grozīts no kāda konkrēta datuma (tad līdz tam brīdim tā prasības bija jāizpilda un par to neievērošanu var saukt pie atbildības).

Administratīvā soda piemērošanas gadījumi par normatīvā akta prasību neievērošanu.

Ir gadījumi, kad administratīvais sods tiek piemērots nevis par kādas konkrētas ceļa zīmes, bet normatīvā akta prasību neievērošanu. Lietā³² par transportlīdzekļa novietošānu stāvēšanai krasta kāpu aizsargjoslā pieteicējs aizbildinājās, ka nebija uzstādīta neviena aizlieguma vai brīdinājuma ceļa zīme, ka nedrīkstētu iebraukt, kā arī nebija uzstādīta ceļa zīme, kas brīdinātu par krasta kāpu aizsargjoslas sākšanos. Administratīvā rajona tiesa pieteikumu noraidīja, pamatojot savu nostāju ar to, ka Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorija noteikta ar normatīvo aktu – Aizsargjoslu likumu, tādējādi persona nevar aizbildināties ar šāda normatīvā akta nezināšanu un nevar sagaidīt, ka viņas kā transportlīdzekļa vadītāja rīcību, atrodoties ārpus satiksmei izbūvētas teritorijas atbilstoši Ceļu satiksmes likuma un Ceļu satiksmes noteikumiem, turpinātu regulēt vispārīgie administratīvie akti – ceļa zīmes. Tātad bija pārkāptas Aizsargjoslu likuma prasības, tādēļ aizlieguma vai brīdinājuma ceļa zīmju neesamība nemaina lietas būtību.

Minētajā lietā tiesa gan nevietā iekļāva atzinumu, ka līdzko personas transportlīdzeklis nobrauc no ceļa, kas ir satiksmei izbūvēta teritorija, persona vairs nav uzskatāma par ceļu satiksmes dalībnieku, proti, personu, kas piedalās ceļu satiksmē. Pretēji tiesas uzskatam, kas acīmredzami balstīts uz Ceļu satiksmes likuma 1. panta 5. punkta (ceļu satiksme – attiecības, kas rodas, pārvietojoties pa ceļiem ar transportlīdzekļiem vai bez tiem) un 6. punkta (ceļu satiksmes dalībnieks – jebkura persona, kas atrodas uz ceļa vai tieši piedalās ceļu satiksmē) sašaurināto interpretāciju, Ceļu satiksmes likuma 25. panta trešā daļa nosaka, ka transportlīdzekļa vadītājam jāievēro šā likuma, Ceļu satiksmes noteikumu un citu ceļu satiksmi reglamentējošu normatīvo aktu prasības, pārvietojoties pa ceļiem, kā arī pa citām vietām, kurās iespējama transporta kustība. Attiecīgi arī Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumu Nr. 571

³² Administratīvās rajona tiesas 2010. gada 1. jūnija spiedums lietā Nr. A42600109, lietvedības Nr. A42-04675-10/37, stājies spēkā 2010. gada 22. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/06_2010/01_06_2010/AL_0106_raj_A-04675-10_37.pdf (sk. 07.05.2011.).

“Ceļu satiksmes noteikumi” 34. punkts paredz, ka transportlīdzekļa vadītājam, braucot pa ceļiem, kā arī pa citām vietām, kurās iespējama transportlīdzekļu braukšana, jāievēro šo noteikumu un citu ceļu satiksmi reglamentējošu normatīvo aktu prasības. Tas nozīmē, ka transportlīdzekļa vadītājam ceļu satiksmi reglamentējošu normatīvo aktu prasības jāievēro arī uz aizsaluša ezera, meža vidū un citās vietās Latvijas teritorijā, ja tur fiziski iespējama transportlīdzekļu braukšana. Tomēr minētais tiesas atzinums nav ietekmējis rezultātu.

Ceļa zīmes formas nozīmīgums. Svarīgi ir atšķirt situācijas, kad transportlīdzekļu vadītājiem ir vai nav saistoša ceļa zīmes forma. Kādā lietā³³ tiesa pastiprināja savu argumentāciju ar judikatūras atziņām, uz kurām lēmumā atsaukusies atbildētāja – proti, ceļa zīme ir uzskatāma par administratīvo aktu, kas satur obligātu ceļu satiksmes regulējumu, un ceļa zīmes satur vispārēju regulējumu, jo no katra ceļu satiksmes dalībnieka, kurš tai tuvojas, tā prasa noteiktu uzvedību. Taču tiesa kļūdaini sasaistīja to ar faktu, ka no vietas, kurā stāvēšanai novietota pieteicēja automašīna, ir labi saredzama ceļa zīmes, kura nosaka apstāšanās un stāvēšanas aizliegumu, forma. Līdz ar to tiesas ieskatā personai kā transportlīdzekļa vadītājam bija ne tikai pienākums ievērot ceļa zīmes, kuras uzstādītas, braucot savā virzienā, bet arī saprātīgi pārliecināties, ko nosaka pretējā virzienā uzstādītā ceļa zīme, kas no vietas, kurā novietota pieteicēja automašīna, ir labi saredzama. Taču tikai kā metāla gabals, nevis kā ceļa zīme. Tomēr 1968. gada 8. novembrī Vīnē parakstītās Konvencijas par ceļa zīmēm un signāliem 6. panta 1. punkts nosaka: “Zīmes jāizvieto tā, lai vadītāji, kam tās ir domātas, varētu tās viegli un savlaicīgi atpazīt. Tām parasti jābūt novietotām kustības virzienam atbilstošajā ceļa pusē; tomēr tās var tikt novietotas vai atkārtotas virs brauktuves. Jebkurai kustības virziena pusē novietotajai zīmei jābūt atkārtotai virs brauktuves vai brauktuves pretējā pusē, ja vietējie apstākļi ir tādi, ka vadītāji, kam tā ir paredzēta, varētu to laikus nepamanīt.”

Tādējādi ceļu satiksmes dalībniekiem nav saistoša ceļa zīmes, kura nosaka apstāšanās un stāvēšanas aizliegumu, forma pati par sevi. Tikai svarīgāko – priekšrocības – ceļa zīmju forma speciāli izvēlēta, lai tās saprastu arī no otras puses un nevarētu pārprast, kad tās ir apsnigušas, izbalējušas vai citu iemeslu dēļ ir grūti pamanāmas. piemēram, 201. ceļa zīme “Galvenais ceļš” (kvadrāts ar vienu vertikālu diagonāli), 206. ceļa zīme “Dodiet ceļu” (vienādmalu trijstūris ar vienu malu horizontāli un pretējo virsotni lejā), 207. ceļa zīme “Neapstājoties tālāk braukt aizliegts” (astoņstūris). Specifiskās formas dēļ zīmi viegli ievērot pat sarežģītos meteoroloģiskos apstākļos [Kirikovs u. c., 2000]. Šī tiesas paviršība varēja ietekmēt lietas iznākumu.

Satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu tiesiskā daba. Vairākos nolēmumos tika analizēts ceļa zīmju un citu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu juridiskais statuss. Piemēram, Administratīvā rajona tiesa sakarā ar autora pieteikumu norādīja³⁴: tiesību teorijā atzīts, ka gadījumos, ja satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi (ceļa zīmes, luksofori, signālstaibiņi, aizsargbarjeras, gājēju barjeras, vertikālie un horizontālie ceļa apzīmējumi un citi tehniskie līdzekļi) iedarbojas uz konkrētu satiksmes dalībnieku, piemēram, liekot braucējam apstāties, tie kļūst par tiesību aktu ar visām administratīvajam aktam piemītošām pazīmēm, ieskaitot individuālu adresātu. Tātad privātpersona varētu apstrīdēt šādu administratīvu aktu, kā arī iestādes faktisko rīcību, nepildot tai ar normatīvu aktu uzlikto pienākumu izdot šādu administratīvu aktu, gadījumā, ja privātpersonas tiesības vai tiesiskās intereses ar to ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Šajā lēmumā tiesa nodalīja pašvaldības rīcību valsts pārvaldes jomā no administratīvā akta (konkrēta satiksmes organizācijas tehniskā līdzekļa) kā tāda.

Citā gadījumā Administratīvā rajona tiesa sakarā ar autora pieteikumu norādīja:³⁵ tiesa piekrit pieteicēja viedoklim, ka juridiskajā un speciālajā literatūrā, kā arī tiesu praksē dominē uzskats par ceļa zīmi kā īpaša veida administratīvo aktu. Šajā lēmumā tiesa norādīja, ka mainīta satiksmes organizācija (t. i., zaudējuši spēku vai grozīti ceļu satiksmes organizāciju noteicošie administratīvie akti – ceļa zīmes).

³³ Administratīvās rajona tiesas 2010. gada 7. jūnija spiedums lietā Nr. A42751609, lietvedības Nr. A 42-04775-10/37, stājies spēkā 2010. gada 29. jūnijā // http://www.tiesas.lv/files/AL/2010/06_2010/07_06_2010/AL_0706_raj_A-04775-10_37.pdf (sk. 07.05.2011.).

³⁴ Administratīvās rajona tiesas 2005. gada 13. decembra lēmums (pieteikuma reģ. Nr. 17310), stājies spēkā 2005. gada 24. decembrī, npublicēts.

³⁵ Administratīvās rajona tiesas 2006. gada 27. decembra lēmums lietā Nr. A42385906, lietvedības Nr. A3859-06/2, stājies spēkā 2007. gada 9. janvārī, npublicēts.

Arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta³⁶ lēmumā, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās apgabaltiesas³⁷ lēmums, kurā savukārt apgabaltiesa pievienojusies Administratīvās rajona tiesas³⁸ lēmumam sakarā ar autora pieteikumu, norādīts, ka Senāts neapšaubā pieteicēja viedokli par ceļa zīmes juridisko dabu. Proti, tās ir atzīstamas par īpaša veida administratīvajiem aktiem, kas ietver vispārēju rīkojumu, un tāpēc tās ir apstrīdamas un pārsūdzamas.

Taču ne katrs pieteikums, kas pēc savas būtības ir pakļauts izskatīšanai administratīvajā tiesā, vienmēr ir pieņemams, ierosinot administratīvo lietu. Proti, Administratīvā procesa likuma mērķis ir pakļaut neatkarīgas, objektīvas un kompetentas tiesu varas kontrolei izpildvaras darbības, kuras attiecas uz konkrētām publiski tiesiskām attiecībām starp valsti un privātpersonu. Tas nenozīmē, ka tiesai ir jāpārbauda jebkuras administratīvā procesā veiktas valsts pārvaldes rīcības (lēmuma) tiesiskums, bet gan tikai tādas, kuras izskatīšana tiesā iniciēta atbilstoši likuma prasībām.

Rajona tiesas tiesnesei nav bijušas šaubas, ka konkrētie prasījumi par ceļa zīmēm vispārīgi ir pakļauti izskatīšanai administratīvajā tiesā, jo tas nav bijis atteikuma pamats. Turklāt, lemjot par pieteikuma pieņemšanu, tiesnesim vispirms ir jānoskaidro, vai konkrētais prasījums vispār ir pakļauts izskatīšanai administratīvajā tiesā. Savukārt, ja tas nav bijis atteikuma pamats, tad lēmumā obligāti nebija jāatspoguļo apsvērumi par to, ka prasījumi par administratīvajiem aktiem – ceļa zīmēm – ir pakļauti izskatīšanai tiesā.

Senāts atzina, ka rajona tiesas tiesnese pareizi konstatējusi – nepastāv tiesību norma, kas pilnvarotu privātpersonu, nepastāvot individuālam tiesību aizskārumam, kontrolēt ceļu satiksmes organizētāja darbību tam ar likumu uzliktā pienākuma izpildē vai pieprasīt veikt satiksmes organizāciju atbilstoši privātpersonas priekšstatiem par to, kādai tai būtu jābūt.

Senāts arī atzīmēja: tas vien, ka pieteicējs reizēm brauc pa kādu ielu un līdz ar to viņam kā autovadītājam ir jāievēro tur izvietotās ceļa zīmes, kas, pēc viņa domām, neveicina ērtu un drošu satiksmi, neliecina par viņa tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Šāds aizskāruma, piemēram, būtu, ja konkrētā ceļa zīme traucētu pieteicējam piekļūt savai dzīves vai darba vietai, apgrūtinātu pārvietošanos vai stāvēšanu noteiktā ceļa posmā, kurš pieteicējam ir jāizmanto ikdienā, vai arī ja pieteicējs tiktu sodīts par automašīnas novietošanu vietā, kur to aizliedz ceļa zīme.

Taču tiesas norādītais neaizliedz privātpersonām iesniegt ceļa pārvaldītājam nesaistošus priekšlikumus par satiksmes reorganizāciju vai citādu risinājumu.

Vēlāk Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē pieņemtajā lēmumā,³⁹ atsaucoties uz iepriekš minēto lietu, norādījis: kā atzinis Senāts, ceļa zīmes ir īpaša veida administratīvie akti, kas ietver vispārēju rīkojumu.

Konkrētajā gadījumā strīdus ceļa īpašnieks bija valsts, bet pārvaldītājs – VAS “Valsts nekustamie īpašumi”. Pēc nomas līguma noslēgšanas strīdus ceļš nonāca SIA “Linstow”, bet pēc apakšnomas līguma noslēgšanas – AS “Rīgas taksometru parks” pārziņā. Tādējādi Senāts secinājis, ka satiksmes organizēšana saistībā ar strīdus ceļu ir gan valsts, gan VAS “Valsts nekustamie īpašumi”, SIA “Linstow” un AS “Rīgas taksometru parks” pienākums.

Senāts uzsvēra, ka viena no administratīvā akta pazīmēm ir tā, ka aktu izdod iestāde. Ceļa zīmju gadījumā Senāts par administratīvā akta izdevēju atzina iestādi, kura uzrauga satiksmes organizāciju un tās tehnisko līdzekļu izvietojumu, kā arī saskaņo šo līdzekļu izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu.

Ceļu satiksmes likuma 4. panta astotajā daļā paredzēts, ka satiksmes organizāciju un tās tehnisko līdzekļu izvietojuma atbilstību Latvijā obligāti piemērojamo standartu un citu normatīvu prasībām uzrauga VAS “Latvijas Valsts ceļi”. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 38. panta otro daļu tieši VAS “Latvijas

³⁶ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008. gada 7. marta lēmums lietā Nr. SKA-213/2008, npublicēts.

³⁷ Administratīvās apgabaltiesas 2007. gada 20. decembra lēmums lietā Nr. AA43-3346-07/17, nav stājies spēkā, jo bija iesniegta blakus sūdzība, npublicēts.

³⁸ Administratīvās rajona tiesas 2007. gada 24. oktobra lēmums lietā (pieteikuma reģ. Nr. 15005), nav stājies spēkā, jo bija iesniegta blakus sūdzība, npublicēts.

³⁹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 22. februāra lēmums lietā Nr. SKA-101/2010 // http://www.at.gov.lv/files/archive/departament3/2010/10_ska_101.doc (sk. 07.05.2011.).

Valsts ceļi” saskaņo satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu. Līdz ar to Senāts secinājis, ka iestāde, kura izdod administratīvos aktus – ceļa zīmes –, ir VAS “Latvijas Valsts ceļi”.

Senāts piebilda, ka ceļa zīmes uzstādīšana vispirms ir tieši ceļa pārvaldītāja lēmums. VAS “Latvijas Valsts ceļi” saskaņo ceļa zīmes izvietojumu tikai savas kompetences robežās (uz visiem ceļiem, ieskaitot privātīpašumus un iekšpagalmus, taču atbilstoši Ceļu satiksmes likuma 38. panta otrās daļas otrajam teikumam saskaņojums par satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu attiecas uz atbilstību standartiem ceļu satiksmes drošības jomā – autora piezīme), nevērtējot, vai ceļa zīmes uzstādīšana vai noņemšana varētu aizskart sabiedrības vai konkrētas personas tiesības un tiesiskās intereses lietot ceļu.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments,⁴⁰ atsaucoties uz savu iepriekš minēto kopsēdē pieņemto lēmumu, norādījis, ka VAS “Latvijas Valsts ceļi” ir iestāde, kura izdod administratīvos aktus – ceļa zīmes. Tā ir valsts institūcija, kura uzrauga, lai ceļi (ne tikai valsts ceļi, bet visi Latvijā esošie ceļi) tiktu būvēti, uzturēti un aprīkoti ar tehniskajiem līdzekļiem (ceļa zīmēm, luksoforiem u. tml.) atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tādējādi pilda valsts pārvaldes uzdevumus ceļu satiksmes jomā. Tādējādi valsts šīs organizācijas personā uzrauga ceļu uzturēšanu un izdod administratīvos aktus.

Senāts konkretizēja, ka attiecībā uz ceļu satiksmi publisko tiesību jomā tiek veikti īpašie satiksmes drošības pienākumi, piemēram, satiksmes regulēšana ar luksoforiem un ceļa zīmēm. Šajos gadījumos valsts izmanto valsts varu, lai piespiedu (obligātā) kārtā nodrošinātu vienveidīgu ceļu satiksmes dalībnieku rīcību noteiktās situācijās.

Secinājumi

1. Izanalizējot pēdējo piecu gadu Administratīvās rajona tiesas, Administratīvās apgabaltiesas un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumus un lēmumus, ir redzams, ka tiesneši tajos sistēmiski atsaucas uz ceļa zīmēm un citiem satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem kā vispārīgajiem administratīvajiem aktiem, kas norāda uz šī institūta un tā nodrošināto procesuālo garantiju nozīmīgumu lietas izskatīšanā un objektīva nolēmuma pieņemšanā.
2. Jāuzsver, ka par vispārīgiem administratīvajiem aktiem Latvijas tiesu praksei jau no administratīvo tiesu izveidošanas izdevās būt vienveidīgai un stabilai, attīstot juridiskajā literatūrā izteikto viedokli, kā arī tiesiskā ziņā radniecisko valstu administratīvā procesa regulējumu un vispārējos tiesību principus. Tādēļ pietiekami ātri izveidojusies judikatūra.
3. Ceļa zīmes, luksofori un citi satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi, tāpat kā policijas amatpersonu norādījumi, kad tie vērsti uz konkrētiem satiksmes dalībniekiem, ir atzīstami par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Tātad privātpersona varētu apstrīdēt šādus administratīvos aktus, kā arī iestādes faktisko rīcību, nepildot tai ar normatīvajiem aktiem uzliktos pienākumus izdot šādus administratīvos aktus, gadījumā, ja privātpersonas tiesības vai tiesiskās intereses ar to ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Tas vien, ka fiziskā persona reizēm brauc pa kādu ielu un līdz ar to viņai kā autovadītājam ir jāievēro tur izvietotās ceļa zīmes, kas, pēc viņas domām, neveicina ērtu un drošu satiksmi, neliecina par viņas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Šāds aizskārums, piemēram, būtu, ja konkrēta ceļa zīme traucētu autovadītājam piekļūt savai dzīves vai darba vietai, apgrūtinātu pārvietošanos vai stāvēšanu noteiktā ceļa posmā, kurš fiziskai personai ir jāizmanto ikdienā, vai arī ja transportlīdzekļa vadītājs tiktu sodīts par automašīnas novietošanu vietā, kur to aizliedz ceļa zīme. Var secināt, ka privātpersonas priekšstats par neatbilstošu satiksmes regulējumu un ceļa zīmju izvietojumu nav pamats apstrīdēšanai un pārsūdzēšanai, ja nav konstatēts konkrēts personas interešu aizskārums.

⁴⁰ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 7. oktobra lēmums lietā Nr. SKA-957/2011 // <http://www.at.gov.lv/files/archive/department3/2011/957-ska-2011.doc> (sk. 07.11.2011.).

4. Jautājumi par ceļa zīmju kā vispārīgo administratīvo aktu izvietojumu, tiklīdz tie iziet ārpus administratīvo pārkāpumu materiālu robežām un neattiecas uz tajos iesaistītām personām, nav skatāmi konkrēto administratīvo pārkāpumu lietu ietvaros. Tiesu spriedumos sniegts atzinums, ka ceļa zīmju un ceļa apzīmējumu prasības ir jāievēro pat tad, ja ir pārkāpta to uzstādīšanas procesuālā kārtība, vai persona uzskata tās par prettiesiskām, ja vien ceļa zīme vai ceļa apzīmējums nav acīmredzami patvaļīgi uzstādīti (ir acīm redzams, piemēram, pēc formas, satura, izgatavošanas kvalitātes, izmantotā materiāla vai ārējā izskata, ka satiksmes organizācijas tehniskais līdzeklis neatbilst Latvijā obligāto standartu prasībām un tā uzstādītājs nav ceļa pārvaldītājs), jo satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem ir noteicošā nozīme, lai nodrošinātu ceļu satiksmes drošību un kārtību. Tātad ceļa zīmes un citi satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi kā administratīvie akti ir apstrīdami atsevišķā procesā. Tas izgaismo procesuālās ekonomijas principa neievērošanu, jo tiesās vienlaikus var norisināties divi procesi par vienu un to pašu situāciju, bet dažādu iestāžu aktiem – viens par policijas lēmumu, otrs par ceļa zīmi kā administratīvo aktu, kas bija par pamatu policijas lēmumam. Šādas lietas, ja iespējams, būtu jāapvieno vienā tiesvedībā.
5. Judikatūrā atzīts, ka pārvaldes iestāde un līdz ar to arī ceļu satiksmes organizācijas vispārīgo administratīvo aktu izdevējs ir VAS “Latvijas Valsts ceļi”. Šīs pārvaldes iestādes piekrišana (arī vēlāka) padara ceļa zīmes par administratīvajiem aktiem, un tādā gadījumā privātpersona (ceļa pārvaldītājs) uzskatāma par “publiskās pārvaldes palīgu”.
6. Analizētajos spriedumos ir skarts ļoti svarīgs un pretrunīgs jautājums par brīdi, kurā ceļa zīmes un citi satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi kā administratīvie akti stājas spēkā. No pētījuma ir redzams, ka iestādēs un tiesās pagaidām nav absolūtas vienprātības, vai ceļu satiksmes organizācijas vispārīgie administratīvie akti stājas spēkā izdošanas (uzstādīšanas) vai pirmās ieraudzīšanas brīdī uz vietas attiecībā uz katru ceļu satiksmes dalībnieku atsevišķi. Rakstā minētajā tiesību doktrīnā un vairākos tiesu nolēmumos privātpersonu procesuālo garantiju labad atzīts, ka ceļa zīme stājas spēkā attiecībā uz katru ceļu satiksmes dalībnieku brīdī, kad attiecīgā persona to pirmo reizi ir ieraudzījusi, proti, šajā brīdī ceļa zīme kā attiecībā uz konkrēto personu izdots administratīvais akts stājas spēkā un rada šai personai tiesisku pienākumu. Līdzīgi tas sākotnēji bija arī Vācijā. Tomēr šobrīd tiesiskā situācija ir mainījusies, un atbilstoši Vācijas Ceļu satiksmes likuma 41. pantam ceļa zīme tiek uzskatīta par paziņotu no tās uzstādīšanas brīža (darbojas tā sauktā paziņošanas fikcija). Līdz ar paziņošanu ceļa zīme Vācijā stājas spēkā un attiecas arī uz personām, kas to vēl nav redzējušas. Kā norādīts vācu literatūrā, tas izriet no tiesiskās drošības principa, atbilstoši kuram noteicošais ir nevis faktiskais uzzināšanas brīdis, bet gan teorētiskā iespēja šo zīmi ieraudzīt, līdzīgi kā tas ir ar normatīvajiem tiesību aktiem, kuru spēkā stāšanās saistīta ar publicēšanu. Tāpat diskutabls ir jautājums, vai ceļa zīme ir spēkā līdz brīdim, kad tiek noņemta, vai arī pēc spēkā stāšanās attiecībā uz katru ceļu satiksmes dalībnieku atsevišķi un pēc izpildes (neievērošanas) faktiski nekavējoties arī spēku zaudē. Domājams, ka arī Latvijā likumdevējam vajadzētu strikti noregulēt šo situāciju Ceļu satiksmes likumā, jo no spēkā stāšanās un zaudēšanas laika atkarīgi daudzi citi tiesiskie aspekti, tostarp pirms jauno aizlieguma ceļa zīmju uzlikšanas stāvēšanai likumīgi novietoto transportlīdzekļu vadītāju administratīvā sodīšana, apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas termiņu skaitīšana. Autors uzskata, ka pagaidām jāpiemēro privātpersonai katrā konkrētajā situācijā tiesiski izdevīgāks risinājums.
7. Attiecībā uz ceļu satiksmes organizācijas vispārīgo administratīvo aktu atzīšanu par prettiesiskiem tiesas pamatoti nodala apstākļu izmaiņu iemeslus: vai administratīvais akts – ceļa zīme – bija prettiesisks no izdošanas brīža (tas ir absolūts pamats par tā pārkāpšanu pieņemto policijas lēmumu atcelšanai) vai atzīts par tādu, atcelts vai grozīts no kāda konkrēta datuma (tad līdz tam brīdim tā prasības bija jāizpilda un par to neievērošanu var saukt pie atbildības).
8. Tiesu praksē ir sastopamas neskaidrības attiecībā uz lēmuma par ceļa zīmes uzstādīšanu tiesisko statusu. Tiesību doktrīnā ir atzīts, ka pats par sevi rīkojums uzstādīt kādu ceļa zīmi nav administratīvais akts, jo trūkst pazīmes “regulējums”, tādējādi lēmums par satiksmes

organizācijas tehniskā līdzekļa uzstādīšanu (uzlikšanu) nav administratīvais akts, bet ir viens no lēmumiem, kas tiek pieņemts sagatavošanas laikā, pirms izdot, t. i., uzstādīt vai uzlikt, konkrēto administratīvo aktu – satiksmes organizācijas tehnisko līdzekli, un kas pats par sevi nerada nekādas saistošas galīga rakstura tiesiskas sekas, proti, nedod ceļu satiksmes dalībniekiem nekādas tiesības un neuzliek nekādus pienākumus. Līdz ar to šāds lēmums atzīstams par starplēmumu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu izdošanas administratīvajā procesā un parasti nevar būt par atsevišķu iesnieguma vai pieteikuma priekšmetu apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas stadijā administratīvās lietas gaitā.

9. Satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzstādīšanā un kontrolē ir svarīgi pārzināt un ievērot Latvijas valsts standartus, Administratīvā procesa likumu un citus normatīvos aktus. Vismaz tajos gadījumos, kad transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt inkriminētajam administratīvajam pārkāpumam, apstrīd vai pārsūdz pieņemto lēmumu, policijai obligāti jāizvērtē lietas saiknē esošā vispārīgā administratīvā akta – ceļa zīmes – tiesiskums, tostarp atbilstība Latvijas valsts standartiem un uzstādīšanas likumība. Tas izriet no valsts pārvaldes un administratīvā procesa vispārējo tiesību principiem, lietvedības uzdevumiem administratīvo pārkāpumu lietās, kā arī Ceļu satiksmes likuma 4. panta ceturtās daļas, likuma “Par policiju” 10. panta pirmās daļas, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 237. un 278. panta. Pretējā gadījumā personas sodīšanai nav pamata un tā nevar sasniegt leģitīmu mērķi, jo nav iespējama tiesiska policijas administratīvā akta izdošana, ja tas ir balstīts uz citu likumam neatbilstošu administratīvo aktu – ceļa zīmi.
10. Gadījumos, kad tiek mainīts ilgu laiku pastāvošs ceļa zīmju un citu satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu regulējums, Latvijas valsts standarti, labas pārvaldības princips un sabiedrības informēšanas pienākums prasa no ceļa pārvaldītāja pirmszīmes uzstādīšanu, kas norādītu uz jaunas zīmes izvietojumu, vai citādi darīt zināmu transportlīdzekļu vadītājiem par svarīgām izmaiņām ceļu satiksmes organizācijā.
11. Diemžēl, izvietojot satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus, tiek pieļautas kļūdas un dažādas interpretācijas iespējas, kas uz ceļa, kur transportlīdzekļu vadītājiem nav daudz laika lēmuma pieņemšanai, nav pieļaujams. Šādās situācijās jāmaina satiksmes organizācija, izvietojot papildus ceļa zīmes un citus satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus, kas skaidri noteiktu ceļu satiksmes režīmu un nosacījumus.
12. Ceļu satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem ir vispārsaistošs spēks. Ar vispārīgajiem administratīvajiem aktiem attiecībā uz ceļu satiksmi publisko tiesību jomā tiek realizēti īpašie satiksmes drošības pienākumi, piemēram, satiksmes regulēšana ar luksoforiem un ceļa zīmēm. Šajos gadījumos valsts izmanto savu varu, lai piespiedu (obligātā) kārtā nodrošinātu vienveidīgu ceļu satiksmes dalībnieku rīcību noteiktās situācijās.

Court Practice in Latvia and Case Law on Road Traffic in General Administrative Acts

Abstract

The subject of the study of the article is the court practice in Latvia and case law analysis on the issue of road traffic organization, its technical means as general administrative acts.

Recognition of general administrative acts (including road signs, markings, traffic lights and other technical means), relating to an individual for an indefinite circle of persons located in specific and identifiable circumstances, in Latvian was gradual: at the beginning – by the legal doctrine, further on – in court practice and case law, and finally – by law.

Latvian court practice from the formation of administrative courts was able to be homogeneous and stable, continuing the development of the viewpoint mentioned in legal literature, general principles of law, and the position expressed in states with similar legal system.

Keywords: administrative process, general administrative act, road traffic, court practice and case law.

Literatūra

1. Briede J. Administratīvais akts. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2003. – 118. lpp.
2. Briede J. Administratīvais process un cilvēktiesības // http://www.law.lv/admproc/jautrite_briede_administrativais.htm (sk. 15.08.2005.).
3. Briede J. Vispārīgais administratīvais akts // Likums un Tiesības, 2009. gada aprīlis, 11. sējums, Nr. 4(116), 112.-114. lpp.
4. Dauksts J., Naudžuns J. R., Smirnovs J., Sviķis J. Ceļa zīmju un apzīmējumu rokasgrāmata. – Rīga, 2006. – 15. lpp.
5. Kirikovs P., Pommers J., Blivis J. u. c. Auto vadītāja ABC. – Rīga: Jumava, 2000. – 11., 165.-167. lpp.
6. Litvins G., Aperāne K. Administratīvā pārkāpuma lietvedība ceļu satiksmē. – Rīga: Sabiedriskās politikas centrs "Providus", 2010. – 17. lpp.
7. Načisčionis J. Administratīvās tiesības. – Rīga: Biznesa augstskola "Turība", 2009. – 30.-31. lpp.
8. Nerets V. Administratīvās tiesības un administratīvais process: Tālmācības studiju kurss II. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2008. – 60. lpp.
9. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002. – 128.-129. lpp.
10. Peine F.-J. Allgemeines Verwaltungsrecht. 6., neue bearbeitete Auflage. – Heidelberg: Muller, 2002. – S. 98.
11. Schwarze J. European administrative law. – London: Sweet and Maxwell, 1992. – Pp. 958-960.
12. Seerden R., Stroink F. Administrative law of the European Union, its member states and the united states. A comparative analysis. – Antwerpen-Groningen: Intersentia Uitgevers, 2002. – Pp. 107-109.
13. Stucka A. Administratīvās tiesības. – 2., papild. un pārstr. izd. – Rīga: Juridiskā koledža, 2009. – 17. lpp.
14. Vildbergs H. J., Krasts V. Salīdzinošas administratīvās tiesības: lietas un risinājumi. Mācību līdzeklis. – 2., pārstr. un papild. izd. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. – 144. lpp.

Normatīvie akti

1. Konvencija par ceļa zīmēm un signāliem // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=3728> (sk. 02.05.2011.).
2. Administratīvā procesa likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=55567> (sk. 02.05.2011.).
3. Aizsargjoslu likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=42348> (sk. 02.05.2011.).
4. Ceļu satiksmes likums // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=45467> (sk. 02.05.2011.).
5. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=89648> (sk. 02.05.2011.).
6. Likums "Par policiju" // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=67957> (sk. 02.05.2011.).
7. Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumi Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi" // <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90585> (sk. 02.05.2011.).